

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Ústav sociální práce

**Zátěž asistenta pedagoga na běžné základní škole
v případě absence funkce sociálního pracovníka v regionu
Mladoboleslavsko**

Bakalářská práce

Autor: Petra Milfaitová, DiS.

Studijní program: B0923P240001 Sociální práce

Studijní obor: Specializace Sociální práce s osobami se sníženou soběstačností

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Neubauerová, PhD.

Hradec Králové

2022

Zadání bakalářské práce

Autor: Petra Milfaitová, DiS.

Studium: F19BK0099

Studijní program: B0923P240001 Sociální práce

Studijní obor: Sociální práce s osobami se sníženou soběstačností

Název bakalářské práce: **Zátěž asistenta pedagoga na běžné základní škole v případě absence funkce sociálního pracovníka v regionu Mladoboleslavska**

Název bakalářské práce AJ: The burden of a teaching assistant at a regular primary school in the absence of a social worker in the Mladá Boleslav region

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá zátěží asistenta pedagoga na běžné ZŠ v případě absence funkce sociálního pracovníka v regionu Mladoboleslavska. V teoretické části se bude práce věnovat problematice poradenských služeb, náplněmi práce vybraných zaměstnanců ZŠ a nejčastějšími sociálními problémy dětí. Praktická část bakalářské práce bude zaměřena na vytipování běžných problémů v ZŠ a analýzu potřeb žáků. Zvolené metody a techniky: reálná případová studie, kvalitativní výzkumná strategie, polostrukturovaný rozhovor.

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) - KENDÍKOVÁ, Jitka. Asistent pedagoga. Praha: Raabe, [2017]. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-349-0. - GABAŠOVÁ, Jitka a Miroslav VOSMIK. Asistent pedagoga a klima třídy. Praha: Raabe, 2019. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-419-0. - ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, I. Mentální retardace: vzdělávání, výchova, sociální péče. Praha: Portál, 2006. - VALENTA, M., MICHALÍK, J. a LEČBYCH, M. Mentální postižení: v pedagogickém, psychologickém a sociálně-právním kontextu. Praha: Grada, 2012.

Garantující pracoviště: Ústav sociální práce,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Neubauerová, PhD.

Oponent: PhDr. Martin Smutek, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 30.4.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu. Uvedená jména byla pozměněna.

V Mladé Boleslavi dne 7. 4. 2022

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Lence Neubauerové, PhD., za odborné vedení mé bakalářské práce, za veškerý čas a ochotu, cenné rady a připomínky.

Abstrakt

MILFAITOVÁ, Petra. *Zátěž asistenta pedagoga na běžné základní škole v případě absence funkce sociálního pracovníka v regionu Mladoboleslava*. Hradec Králové, 2022. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Ústav sociální práce. Vedoucí práce: PhDr. Lenka Neubauerová, Ph.D.

Bakalářská práce se zabývá zátěží asistenta pedagoga na běžné ZŠ v případě absence funkce sociálního pracovníka v regionu Mladoboleslava. V teoretické části se bude práce věnovat problematice poradenských služeb, náplněmi práce vybraných zaměstnanců ZŠ a nejčastějšími sociálními problémy dětí. Praktická část bakalářské práce bude zaměřena na vytipování běžných problémů v ZŠ a analýzu potřeb žáků. Zvolené metody a techniky: reálná případová studie, kvalitativní výzkumná strategie, polostrukturovaný rozhovor.

Klíčová slova: asistent pedagoga, základní škola, sociální pracovník

Abstract

MILFAITOVÁ, Petra. *The burden of a teaching assistant at a regular primary school in the absence of a social worker in the Mladá Boleslav region*. Hradec Králové, 2022. Bachelor Degree Thesis. University of Hradec Králové. Leader of the Bachelor Degree Thesis: PhDr. Lenka Neubauerová, Ph.D.

The bachelor's thesis deals with the workload of a teaching assistant at an elementary school in case of absence of a social worker in the Mladá Boleslav region. In the theoretical part will this work address the issue of counseling services, the scope of work of selected elementary school employees and the most common social problems of children. The practical part of the bachelor's thesis will focus on identifying common problems in elementary school and analyzing the needs of students. Selected methods and techniques: real case study, qualitative research strategy, semi-structured interview.

Keywords: teaching assistant, primary school, social worker

Obsah

Úvod.....	10
I. Cíl práce.....	12
II. Teoretická část	13
1 Vzdělávání v České republice.....	13
1.1 Vymezení běžné ZŠ	14
1.2 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných v běžné ZŠ	20
1.3 Výchovné a vzdělávací problémy.....	21
1.4 Poradenská zařízení	27
2 Sociální problémy a problémy Mladoboleslava	33
3 Shrnutí teoretické části	47
III. Praktická část	48
4 Metodická část	48
4.1 Výzkumné otázky	49
4.2 Zdůvodnění a charakteristika vybraného výzkumného vzorku.....	50
4.3 Zdůvodnění vybrané výzkumné strategie	50
4.4 Průběh výzkumného šetření	51
4.5 Způsob zpracování získaných údajů	52
4.6 Etika výzkumu.....	52
4.7 Rizika výzkumu.....	53
5 Popis a interpretace dosažených výsledků výzkumného šetření	54
5.1 Interpretace vztahující se k DVC 1.....	54
5.1.1 Interpretace vztahující se k DVC 1.1	55
5.2 Interpretace vztahující se k DVC 2.....	56
5.2.1 Interpretace vztahující se k DVC 2.1	56
5.3 Interpretace vztahující se k DVC 3.....	57
5.3.1 Interpretace vztahující se k DVC 3.1	58
5.4 Interpretace vztahující se k DVC 4.....	59
5.5 Kazuistika rodiny s dvojčaty	60
6 Shrnutí výzkumné části	66
Závěr	68

Seznam použité literatury	69
Internetové zdroje.....	71
Přílohy	76
Seznam příloh	77

Seznam použitých zkratk

AP – asistent pedagoga

CIC – Centrum po integraci cizinců

CPIC – Centrum na podporu integrace cizinců

DVC – dílčí výzkumný cíl

IVP – Individuální vzdělávací plán

KHS – Krajská hygienická stanice

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NDC – Nízkoprahové denní centrum

OMJ – Odlišný mateřský jazyk

OSPOD – Oddělení sociálně-právní ochrany dětí

OZP – osoby zdravotně postižené

PAS – poruchy autistického spektra

PO – podpůrné opatření

PPP – pedagogicko-psychologická poradna

Sb. – Sběrka zákonů

SP – sociální pracovník

SPC – speciálně pedagogické centrum

SPOD – Sociálně-právní ochrana dětí

SVP – Středisko výchovné péče

SVP – speciální vzdělávací potřeby

ŠA – školní asistent

ŠMP – školní metodik prevence

ŠPZ – školské poradenské zařízení

ÚMPOD – Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí

ÚP – Úřad práce

ZŠ – základní škola

Úvod

Škola je důležitou institucí v životě každého z nás. Všichni ve škole trávíme mnoho let, někteří ji nikdy neopustí, pouze se přesunou z lavic za katedry. Škola je pro některé děti a žáky místem prvního kontaktu s vrstevníky. Zažíváme zde mnoho dosud nepoznaných zážitků, první lásky, navazujeme kamarádské vztahy, které mnohdy trvají i celý život. Rozvíjíme se v různých oblastech, osvojujeme si mnoho nových vědomostí a znalostí. Může se však stát i místem prvních neúspěchů. Škola je zkrátka nenahraditelná instituce. Společnost se může potýkat mimo jiné i s těmito problémy, např. osoby bez přístřeší, kriminalita, osamocení rodiče s dětmi (samoživitelé), cizinci, ale patří sem samozřejmě i mnoho dalších. Níže se budu věnovat uvedeným problematikám.

Práce se zabývá zátěží, která je kladena na asistenta pedagoga (dále jen AP) v běžné základní škole (dále jen ZŠ) v případě absence funkce sociálního pracovníka. Práce je zaměřena na region Mladoboleslavsko, a to z důvodu specifčnosti této oblasti. Obzvláště události a situace posledních dvou let tomu nahrává. Díky koronavirové pandemii, uzavírání škol, karanténám dětí, ale i kantorů vyplouvají na povrch dříve nastíněné problémy dětí nejen ze sociálně slabých rodin. Zdá se, že se jedná o problematiku, kterou se současná společnost teprve začíná zabývat.

Práce je rozdělena do dvou částí, a klade si za cíl **zjistit, jaké jsou možné problematiky, které by mohl řešit sociální pracovník na běžné základní škole a vytipovat problémy žáků na základní škole běžné typu**. Teoretická část je rozdělena do dvou kapitol. V jednotlivých kapitolách teoretické části se věnuji popisu běžné základní školy, včetně pracovních pozic, nejčastějším výchovným a vzdělávacím problémům, poradenským zařízením, charakteristice regionu a jeho problémům. Pro práci jsem si vytipovala ZŠ běžného typu, která se nachází v regionu Mladoboleslavsko. Na dané škole působím jako asistent pedagoga od října 2019. Žáci a jejich problémy, o kterých zde budu psát jsou reální, jsou pozměněna pouze jejich jména.

Pro splnění výše uvedených cílů je zvolena kvalitativní výzkumná strategie. Použita je metoda polostrukturovaného rozhovoru, kdy jsou osloveni zaměstnanci vytipované školy, a to z níže uvedených pracovních pozic. Dále je součástí práce zmíněná kazuistika, na níž chci poukázat na činnosti, které vykonávám a přesahují mé kompetence.

Dle mého osobního názoru se domnívám, že tyto úkony by měly být náplní práce sociálního pracovníka. Zároveň jsou důležité a nelze je ponechat bez řešení.

I. Cíl práce

Hlavním cílem výzkumu je zjistit, jaké jsou možné problematiky, které by mohl řešit sociální pracovník na běžné základní škole a vytipovat problémy žáků na základní škole běžné typu. Bude použita kvalitativní metoda polostrukturovaného rozhovoru. Pro dokreslení náročnosti situace uvádím níže v práci kazuistiku, na níž chci poukázat na činnosti, které vykonávám a přesahují mé kompetence.

Dílčí cíle výzkumu

DVC 1: Zjistit, jaký je pohled pedagogů na potřebu sociálního pracovníka (dále jen SP) ve škole.

DVC 1.1: Zjistit, jaká je představa pedagogů o práci SP

DVC 2: Zjistit, jaký je pohled ostatních pedagogických pracovníků na potřebu SP ve škole.

DVC 2.1: Zjistit, jaká je představa ostatních pedagogických pracovníků o práci SP.

DVC 3: Zjistit, zda vnímají pedagogičtí pracovníci vytipované školy potřebnost SP ve škole.

DVC 3.1: Zjistit, zda vnímají ostatní pedagogičtí pracovníci potřebnost SP ve škole.

DVC 4: Zjistit, zda by vznik pozice SP na škole byl přínosem z hlediska SP oddělení sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD)

Práce může být přínosná zřizovatelům či ředitelům škol, kteří vnímají své žáky na partnerské úrovni, a snaží se školy vést cestou dialogu. Zřízení pozice SP na škole by mohla vést ke zlepšení vzájemné komunikace mezi školou a rodinou, problémy by se mohly podchytit včas a jejich dopady by mohly být menší. Vhodná také může být i pro studenty učitelství, nebo sociální práce v možném přístupu k žákům. Díky výsledkům práce se může zlepšit sociální práce s rodinami. Práce může být přínosná pro nově vznikající Asociaci sociálních pedagogů, která se snaží o legislativní ukotvení a prosazení pozice sociálního pedagoga na školách.

II. Teoretická část

Tato kapitola má čtenáře seznámit se základním náhledem do cílů vzdělávání základních škol v České republice, dále ve stručnosti s jednotlivými personálními pozicemi, výchovnými a vzdělávacími problémy, nastíní vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, stručně představí poradenská zařízení.

1 Vzdělávání v České republice

Důležitost školy a vzdělávání má v českých zemích více než dvě staletí dlouhou historii. V prosinci roku 1774 byl vydán Všeobecný školní řád. Tehdy zde vládla Marie Terezie. Tímto řádem bylo určeno, že ve všech městech, ale i „*vesnicích habsburské říše mají být zřizovány školy, kde se chlapci i dívky budou učit číst, psát a počítat (...).*“ (Rozsypalová, Mellanová, Čechová, 2003:166)

V té době vypadaly školy i vyučovací předměty odlišně, děti musely splnit šest let docházky. Zároveň byly používány i fyzické tresty, které jsou od roku 1870 zrušeny. Podoba a stanovené délky školní docházky se v průběhu let měnily. Původně bylo vzdělávání určeno především chlapcům. Jak uvádí Dvořáková, díky výnosu tehdejšího Ministerstva školství a národní osvěty, došlo v r. 1918 ke změně v přístupu vzdělávání dívek. V roce 1978 byl schválen školský zákon, který stanovil, že povinná školní docházka bude trvat po dobu deseti let, z toho osm let na základní škole a zbývající dva roky na nějaké ze středních škol. (Dvořáková, 2015)

V současné době je povinná školní docházka stanovena na devět let. Což je uvedeno i v Hlavě I, § 36, školského zákona. A dle Listiny základních práv a svobod (Hlava IV, článek 33) mají právo na vzdělání všichni. Nově od 1. ledna 2017 byla zavedena povinnost předškolního vzdělávání dítěte-předškoláka v mateřské škole. Celková délka povinné školní a předškolní docházky činí deset let. (§ 34, zákona č. 561/2004 Sb., školského zákona)

1.1 Vymezení běžné ZŠ

Cíle vzdělávání běžné základní školy jsou vymezeny v § 2, zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon a v § 44, Hlavy II téhož zákona. Mezi cíle vzdělávání patří předávání, osvojování a upevňování znalostí, vědomostí, dovedností, ale třeba i pravidel chování, včetně respektu odlišností (např. na základě příslušnosti k etnikům, náboženství, handicapům atd.). Současně se žáci učí, jak správně řešit konflikty, problémy, ale i jak pečovat o své zdraví (duševní i fyzické). (zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon)

Škola může být zřízena dle školského zákona např. krajem, obcí, či svazkem obcí. Dále může být zřizovatelem MŠMT či ministerstvo jiného resortu (MPSV, Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti či Ministerstvo zahraničí). Mezi další možné zřizovatele tzv. církevních škol, patří registrované církve a náboženské spolky. Školy mohou být také zřizovány několika právníckými či fyzickými osobami, mohou být různé právní formy (např. obecně prospěšná společnost, společnost s ručením omezením). K nejpočetnějším zřizovatelům ZŠ náleží obce, více uvádím v tabulce č. 1, která je součástí příloh.

Školy, školská zařízení, vzdělávání, vzdělávání příslušníků národnostních menšin, vzdělávání žáků nadaných či se speciálními vzdělávacími potřebami-to vše se řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školský zákon“). Mezi další důležité legislativní normy patří zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. V tomto zákonu je vymezeno např: kdo je pedagogickým pracovníkem, jaké jsou předpoklady pro výkon činnosti, kvalifikační předpoklady, přímá pedagogická činnost. Další důležitou vyhláškou je vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, kde jsou vypsána jednotlivá podpůrná opatření. Školské poradenské pracoviště se řídí vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Všechny uvedené legislativní předpisy jsou volně dostupné na webových stránkách MŠMT. (www.msmt.cz)

Personální obsazení ZŠ běžného typu

Na každé ZŠ působí několik zaměstnanců různých pracovních pozic. Jak jsem se zmínila již v předchozí podkapitole, ve škole pracují jak pedagogičtí pracovníci (vymezeno zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících), tak nepedagogičtí pracovníci. Kompletní výčet, kdo patří mezi pedagogické pracovníky nalezneme ve výše uvedeném zákonu o pedagogických pracovnících (§ 2, odst. 2, zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících). Mezi pedagogické pracovníky (na vytipované ZŠ) dle uvedené legislativy patří: učitelé, asistenti pedagoga, psycholog a vychovatelé (speciální pedagog toho času na rodičovské dovolené). Mezi nepedagogické pracovníky (můžeme zahrnout i tzv. technickohospodářské pracovníky) se řadí školní asistent, ale i uklízečky, školník, ekonom, účetní atd. Stručně popíšu všechny zaměstnance. Ty pracovní pozice, které mě zajímají ve spojitosti s touto prací rozepíšu podrobněji.

Ředitel školy obstarává ve spolupráci se zástupci ředitele vše, co se týče formálních záležitostí školy. Jeden zástupce vykonává i pozici kariérového poradce, kdy se snaží poradit žákům s výběrem navazující školy, vyplněním přihlášky atd. Druhý zástupce figuruje současně jako výchovný poradce a koordinátor inkluze, má na starosti nejen děti se speciálními vzdělávacími potřebami a děti nadané (hlídá platnosti zpráv z poradenských zařízení), pracuje i s žáky se SPU, poruchami chování, výchovnými problémy, a s asistenty pedagoga. kdy oba současně působí i jako učitelé. Spolupracuje také s poradenskými zařízeními, ale i rodinami či zákonnými zástupci žáků, ale mohou dle Bendla připravovat a organizovat i sociometrická šetření. (Bendl a kol., 2016) Náplň práce se řídí katalogem prací, vykonávané činnosti jsou rovněž ukotveny v legislativě (vyhláška 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních) viz příloha č. 5.

Nedílnou součástí kolektivu vytipované ZŠ je školní psycholog, který je ve škole přítomen vždy dva dny v týdnu. Školní psycholog pomáhá zaměstnancům školy (nejen učitelům) v případě nejasností, jak pracovat s žáky, kteří mají různé nejen výchovně vzdělávací, ale např. i zdravotní znevýhodnění či prožívají nějakou náročnou životní situaci (úmrtí v rodině, rozvod, šikana apod.). Zároveň pracuje i s rodinami a zákonnými zástupci žáků. Pokud je školní psycholog požádán učitelem, navštěvuje vyučovací hodiny, kterých se účastní problémoví žáci; ve spolupráci s třídním učitelem organizuje

třídnické hodiny, jejich účelem je stmelení kolektivu a zlepšení klimatu ve třídě. Náplň práce se řídí katalogem prací, vykonávané činnosti jsou ukotveny v legislativě (vyhláška 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních) viz příloha č. 3.

Na vtypované škole působí spolu se školním psychologem školní speciální pedagog. Jeho práce je zaměřena především na „*odbornou podporu integrovaných žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*“ (Bendl a kol, 2016, s. 56), ale také na žáky s podpůrnými opatřeními (krátkodobá či dlouhodobá). Speciální pedagog se podílí na poradenství ve škole, „*připravuje a ovlivňuje podmínky pro integraci dětí se zdravotním postižením, sleduje a pravidelně vyhodnocuje proces individuální integrace*“ (Bendl a kol, 2016:57), pomáhá s IVP, poskytuje reedukaci. Náplň práce se řídí katalogem prací, vykonávané činnosti jsou rovněž ukotveny v legislativě (vyhláška 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních) viz příloha č. 4.

Školní metodik prevence je pozice, která je vymezena Metodickým pokynem MŠMT k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže. Sociálně patologickými jevy je myšleno např. záškoláctví, závislosti, vandalismus, zneužívání dětí, sebepoškozování atd. Školní metodik prevence však může řešit i umístění dítěte do diagnostického ústavu. Jedná se o povinnou funkci, která je zřízena na každé škole. Školního metodika prevence (dále jen ŠMP) vybírá ředitel školy. Metodik prevence se podílí na přípravě „*Minimálního preventivního programu*.“ ŠMP spolupracuje s mnoha organizacemi, např. školskými, poradenskými, preventivními, organizacemi zabývajícími se problematikou SPOD. S těmito organizacemi nejen spolupracuje, ale informuje je o činnostech jak samotné žáky, tak zákonné zástupce těchto žáků a samozřejmě i pracovníky školy. (Bendl a kol., 2016) Náplň práce se řídí katalogem prací, vykonávané činnosti jsou ukotveny v legislativě (vyhláška 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních) viz příloha č. 6.

Nedílnou součástí pedagogického sboru jsou i vychovatelé. Vychovatelé mají na starosti žáky v době před zahájením vyučování a v době po ukončení vyučování. Na vtypované ZŠ působí celkem pět vychovatelek školní družiny, kdy tři v dopoledním čase působí na stejné škole jako asistentky pedagoga. Mezi hlavní činnosti, které vychovatelky

realizují patří: vzdělávací a výchovná činnost, relaxační a odpočinkové činnosti, skupinové hry, vycházky. (Bendl a kol, 2016)

Dále ve škole působí školní asistent. Na rozdíl od AP není školní asistent (dále jen ŠA) pedagogickým pracovníkem školy. Název této pracovní pozice není nikde legislativně ukotven, ale setkáváme se s ním v různých projektových výzvách MŠMT. V dokumentu „Přehled šablon a jejich výklad“, který vydalo MŠMT je blíže specifikována náplň práce ŠA. ŠA může vykonávat např.: ve spolupráci s rodiči může přímo v rodině podporovat dítě, pomáhat mu s přípravou do školy, motivovat žáka k učení, pomáhá překonat komunikační bariéru mezi školou a rodinou, pomáhá např. při školách v přírodě a dalších výjezdech. ŠA napomáhá učiteli tak, aby měl učitel více času věnovat se žákům (např. kopírování a příprava materiálů do výuky).

Pedagog

Učitel (nebo také pedagog) především vzdělává a vychovává žáky. Dalším důležitým úkolem je učit žáky společnému, vzájemnému soužití v rámci pravidel slušného chování, toleranci (třída může být složena z členů různých národností, náboženství a kultur). Přístup žáků k odlišnostem spolužáků, či samotného pedagoga velice ovlivňuje celkové klima třídy. Spolupracuje s rodinou či zákonnými zástupci, ale i několika institucemi, např. poradenská zařízení, OSPOD, zařízení náhradní rodinné péče; v některých případech i se soudem. Učitel také sleduje chování žáků, v případě podezření na šikanu, gamblerství, užívání omamných a psychotropních látek, CAN syndromu apod., toto podezření oznamuje řediteli školy. (Bendl a kol., 2016)

Z vlastní zkušenosti mohu říct, že občas učitel spolupracuje i s různými neziskovými organizacemi. Zároveň je učitel členem týmu, který je tvořen nejčastěji členy pedagogického sboru: výchovným poradcem školy, školním metodikem prevence. (Bendl a kol., 2016) Dle mého názoru bych do tohoto týmu přiřadila ještě školního psychologa (pokud jím škola disponuje), speciálního pedagoga; popř. pokud na škole působí sociální pedagog. Na některých školách již působí i sociální pracovník. Zatím jsem žádnou z těchto škol nenavštívila. Sociální pracovník by byl rovněž nedílnou součástí tohoto týmu. Náplň práce se řídí katalogem prací, a je uvedena v příloze č. 2.

Asistent pedagoga

Asistent pedagoga je pedagogický pracovník, který je zaměstnancem dané školy. Protože práce se zabývá zátěží asistenta pedagoga, budu se věnovat této pozici podrobněji než ostatním.

Proces zřízení funkce asistenta probíhá na základě doporučení poradenského zařízení. Činnosti asistenta pedagoga (dále jen AP) se dělí na přímou a nepřímou činnost. Výše nepřímé činnosti je přímo úměrná výši činnosti přímé a celkové výši úvazku AP. V některých školách najdeme vedle AP i funkci školního asistenta. Školní asistent je ale pozice zcela rozdílná. U této pozice se nejedná o pedagogického pracovníka, tudíž má odlišnou náplň práce ve srovnání s AP (Žampachová, Čadilová, 2021), viz v další podkapitole.

Jak se dočteme ve školském zákoně, asistent pedagoga je v současné době vnímán jako podpůrné opatření. Bližší specifika pozice asistenta pedagoga nám uvádí vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Přesněji řečeno se jedná o Hlavu II, § 5, odstavce 1-4 výše uvedené vyhlášky. (vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných) Podpůrnými opatřením se budu věnovat dále v práci.

Kvalifikační předpoklady

Co se týče kvalifikace potřebné pro výkon pozice AP, nalezneme v zákoně č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. Nově se od 1. ledna 2018 činnosti AP dělí v návaznosti na dosaženou úroveň vzdělání (viz vyhláška č. 416/2017 Sb., odstavec 3 a 4). Jiné činnosti mohou dle této vyhlášky vykonávat AP s ukončeným úplným středním vzděláním, které je zakončené maturitní zkouškou (odstavec 3); a odlišné činnosti AP s ukončeným středním vzděláním, které je zakončené výučním listem (odstavec 4). Tyto činnosti uvádím v příloze č. 7 – Přehled činností vykonávaných AP. Pro představu zmíním alespoň některé z nich. AP s maturitní zkouškou vykonává „*přímou pedagogickou činnost*“ kdežto AP s výučním listem vykonává „*pomocné výchovné práce*“.

Osobnostní předpoklady

Stejně jako každé povolání či zaměstnání i povolání asistenta pedagoga (má-li být vykonáváno v co nejlepší možné míře) vyžaduje osobnostní předpoklady. Mezi hlavní dispozice patří empatie, kladný a vstřícný přístup nejen k dětem, ale i rodičům či zákonným zástupcům, jak je uvedeno v citaci níže. *„Ve většině případů je asistent pedagoga žákovi ve školním prostředí nejbliž, a proto má také největší šanci vnímat jeho potřeby i problémy. Přenášení informací na rodiče by měl asistent pedagoga provádět citlivě, sdělovat jen ty, které jsou pro řešení daného problému důležité (...).“* (Čadilová, Žampachová, 2021:23)

Dle mého názoru je důležitý také postoj AP k příslušníkům různých menšin, národností či vyznání. I zde by měl být pracovník nestranný a nezaujatý. Pokud tomu tak nebude, může v budoucnu docházet ke konfliktům, bariérám v komunikaci, nedorozuměním a celkově náročnější spolupráci nejen s dítětem, ale i jeho rodinou či zákonnými zástupci. Nedílnou součástí je i schopnost komunikace, trpělivost. Dle potřeb dítěte může být důležitá i kreativita. Např. u děvčete (uvedeného v kazuistice v metodické části této práce) vyrábím různé pomůcky, které jí mají usnadnit pochopení probíraného učiva. Některé pomůcky pouze upravuji, na základě potřeb děvčete, z pomůcek dostupných volně na internetu (nejčastěji Pinterest, ale i jiné webové stránky).

Náplň práce se řídí katalogem prací, celá je uvedena v příloze č. 8. Činnosti se liší podle své náročnosti a druhu (a na základě doporučení ŠPZ). Každá škola však může náplň práce AP doplnit dle uvážení ředitele školy. Dle katalogu prací je činností AP především: přímá výchovná a vzdělávací činnost (podle pokynů učitele a ve spolupráci s ním), a to u všech žáků (nikoliv jen u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami). AP může také pomáhat v oblasti komunikace, kdy komunikuje jak mezi učiteli a žáky, tak mezi učiteli a zákonnými zástupci žáků (vše na základě dohody s třídním učitelem). Pokud se jedná o žáka se zdravotním postižením, pomáhá mu i v rámci sebeobsluhy.

1.2 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných v běžné ZŠ

Žáci, kteří mají speciální vzdělávací potřeby (SVP) mohou být vzdělávání několika způsoby. Takový žák může být integrován do běžné třídy, kdy bude zároveň zajištěna i podpora. Jednalo by se o podporu speciálně pedagogickou nebo psychologickou. Jinou možností vzdělávání takového žáka je navštěvování speciální školy či třídy. Další variantou je možnost kombinace všech uvedených variant. Těmito možnostmi se však zde zabývat nebudeme. (Bendl a kol., 2016) Speciální podporu mají i žáci nadaní, to však není cílem mé práce, z toho důvodu se problematice nadaných dětí nebudu věnovat.

U dítěte integrovaného do školy běžného typu probíhá vzdělávání na základě IVP. IVP je zkratka pro individuální vzdělávací plán, který slouží jako návod, jak s daným žákem pracovat. V IVP najdeme přehled obtíží, které dítě v jednotlivých předmětech má, jak s ním pracovat, jaké používat metody, ale i čemu se vyhnout. IVP však musí být písemně doporučeno z Doporučení z poradenského zařízení (SPC, PPP) a s jeho zpracováním musí souhlasit i zákonný zástupce integrovaného žáka. V Doporučení z poradenského zařízení jsou uvedeny vyučovací předměty, ve kterých se projevují obtíže žáka. Mohou být i vypsány jednotlivé předměty, na které dítě potřebuje např. asistenta pedagoga a na které nikoliv. Pokud poradenské zařízení doporučí zpracování a vzdělávání dle IVP a zákonný zástupce žáka IVP odmítne, škola není povinna IVP zpracovat. V Doporučení z poradenského zařízení je stanoveno, jaké podpůrné opatření žák potřebuje (např. zpracování a vzdělávání dle IVP, AP, speciální učebnice atd.).

Podpůrná opatření a jejich stupně

Poradenská zařízení mohou dětem, žákům, studentům stanovit podle jejich obtíží podpůrná opatření (dále jen PO). PO se dělí do pěti stupňů a jsou vymezeny vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Odpovídající stupeň PO daného žáka je uveden ve zprávě poradenského zařízení. (Čadilová, Žampachová, 2021)

PO jsou rozděleny do pěti stupňů. PO 1. stupně si může škola navrhnout i poskytovat sama, bez doporučení poradenského zařízení, škola nemá žádný finanční nárok na jeho realizaci. PO vyšších stupňů jsou už stanovena na základě doporučení školského poradenského zařízení (dále jen ŠPZ), škola má nárok na finanční podporu. Asistent pedagoga je jedním z PO a může být doporučen ŠPZ od PO 3. stupně. Výše pracovního úvazku AP je rovněž stanovena v doporučení poradenského zařízení. „Maximální hodinová týdenní dotace ve 3. stupni se pohybuje od 9 do 27 hodin přímé pedagogické práce.“ (Čadilová, Žampachová, 2021:15) V nejvyšším 5. stupni PO má AP stanovenou přímou pedagogickou práci v rozsahu 32-36 hodin týdně. (Žampachová, Čadilová, 2021) Podle stanoveného počtu hodin tedy vyplývá, že AP není povinen zůstat ve třídě na všechny vyučovací hodiny. V praxi jsme toto realizovali tak, že po domluvě s třídní učitelkou jsme vymezily hodiny, kdy žák pomoc nepotřebuje vůbec, či minimálně. Většinou se jedná o různé výchovy, jako výtvarná výchova, pracovní činnosti, hudební výchova, tělesná výchova. Přesný soupis postupů, metod a vyučovaných předmětů, které ŠPZ doporučuje vzhledem k individuálním potřebám jednotlivých žáků, nalezneme v doporučení, které poradenské zařízení doručí po vyšetření žáka do dané školy.

1.3 Výchové a vzdělávací problémy

Děti, žáci se mnohdy potýkají stejně jako dospělí s celou řadou problémů a potíží. U dětí se nejčastěji setkáváme s výchozími a vzdělávacími problémy. Tyto problémy jsou mimo jiné ovlivněny mnoha faktory. Některé z faktorů si zde uvedeme. Může se jednat například o preferovaný výchozí styl rodičů. Při autoritativním výchozí stylu jsou na dítě kladeny mnohdy nepřiměřené nároky. Naplnění očekávání je pro dítě velice obtížné a může mít až destruktivní dopady. Příliš autoritativní styl může vést dítě například k sebepoškození, depresím, užíváním návykových látek, ale v krajním případě až k suicidálním (sebevražedným) sklonům. Nutno podotknout, že i příliš liberální výchozí styl může mít obdobné dopady. Dítě má nastavena natolik svobodná pravidla, že se ve „světě a životě doslova ztrácí“, experimentuje např. s návykovými látkami, vše je mu povoleno.

Dalším významným faktorem, který hraje roli ve výchovných a vzdělávacích problémech je fungování rodiny, k němuž bych zařadila i zázemí dítěte. Pokud rodina nefunguje, dítě je přehlíženo, není mu věnována dostatečná pozornost, péče, ale i láska, bezesporu se toto také odrazí na chování a jednání dítěte. Dítě se může lehce stát ve školním kolektivu obětí posměchu, šikany, může být z kolektivu i vyloučeno. Fungování rodiny se také odráží v oblasti přípravy dítěte na výuku. Děti se mohou dostat do pěstounské péče, mnohdy péči o děti převezmou prarodiče. Děti mají pocit, že jim prarodiče nerozumí, ti péči o dospívající děti nezvládají. I toto se odrazí na osobnosti a projevech dítěte. V současné době se také setkáváme s rodiči samoživiteli. Ti mají bezpochyby náročnou úlohu, navíc velice často řeší nedostatek financí. Podle webových stránek projektu Neviditelní do skupiny samoživitelů v ČR spadá „210 000 osamělých rodičů, kteří vychovávají více než 336 000 dětí. 90 % osamělých rodičů jsou ženy (...)“. Tato data vycházejí z hloubkové analýzy, kterou provedla společnost CETA, a z hloubkových rozhovorů, které provedla výzkumná společnost Ipsos. (www.neviditelni.org)

Ve společnosti se za poslední roky stále častěji objevuje problematika CAN syndromu. CAN syndrom což je označení pro děti, které jsou týrané, zneužívané či zanedbávané. Této problematice se v ČR věnoval především prof. PhDr. Zdeněk Matějček, CSc. Nemůžeme říci, že dříve se dětem neubližovalo, pouze nyní se o takových případech více hovoří. U těchto dětí se mohou objevit například deprese, úzkostné stavy, poruchy spánku, sebepoškozování, suicidální sklony, užívání návykových látek, ale i promiskuita.

Důležitá je i lokalita, kde rodina žije. Pokud žije rodina v sociálně vyloučené lokalitě, dítě se v kolektivu nevyhne tzv. nálepkování. V lokalitě může být zvýšená kriminalita, horší dopravní obslužnost, zdravotní péče, dostupnost služeb apod. Rodina může žít v nevyhovujících bytových podmínkách.

Jak jsem uvedla na začátku této podkapitoly, faktorů, které se odrážejí na výchovných a vzdělávacích problémech je mnoho. Níže se zaměřím na nejčastější vzdělávací problémy, mezi které se řadí specifické poruchy učení (dále jen SPU), poruchy chování, poruchy pozornosti, kam řadíme mj. ADHD/ADD, autismus a PAS. Všechny

tyto poruchy jsou velice obsáhlou kapitolou, a bylo o nich napsán již nespočet prací, z toho důvodu se je pokusím čtenáři přiblížit pouze ve zjednodušené podobě.

Specifické poruchy učení

SPU jsou velice obsáhlou skupinou obtíží, které dětem ztěžují a mnohdy znepříjemňují vzdělávání. Do SPU řadíme dyslexii, dysgrafii, dysortografii, dyspraxii, dyskalkulii, dysmúzii, dyspínxii. Níže stručně popíšu všechny uvedené specifické poruchy učení, dle Zelinkové (2015).

- **Dyslexie** je spojena s obtížemi ve čtení, kdy dítě chybně čte slova, zaměňuje slabiky, může psát zrcadlově či obráceně písmena, zaměňuje písmena, má pomalejší tempo čtení.
- **Dysgrafie** je spojena s problémy v psaní, dítě vynechává písmena či slabiky, občas i celá slova. Špatně určuje délky hlásek, vynechává znaménka (háčky) nerozpozná např. tvrdé a měkké slabiky, nepamatuje si tvary písmen.
- **Dysortografie** je porucha spojená s obtížemi v pravopisu, kdy se dítě nenaučí správně gramaticky psát (např. špatný slovosled ve větách, problémy se skloňováním nebo časováním), vynechává znaménka. Dítě slyší hlásky správně, ale v jeho písemném projevu je chyba (například zaměňuje písmena).
- **Dyspraxie** je typická motorickou neobratností dítěte, většinou spojena s dalšími SPU. Takové dítě může mít problém např. s obouváním obuvi či se správným zacházením s nůžkami.
- **Dyskalkulie** je spojená s problémy při počítání. Tyto děti mají problémy se čtením a psaním číslic, zaměňují jejich pořadí.
- **Dysmúzie** se projevuje problémy v hudební oblasti, např. dítě nezvládne zopakovat rytmus, nesprávné určení hudebních nástrojů pomocí sluchu, dítě se nenaučí číst noty apod.

- **Dyspinxie** zahrnuje obtíže při kreslení a práci s tužkou. Dítě obtížně koordinuje pohyb ruky při kreslení čáry. Může naznačovat dysgrafické obtíže. Často má dítě více těchto poruch, např. dyslexii a dysgrafii.

SPU nemusejí být zapříčiněné pouze diagnózou. Žák se může projevovat typickými obtížemi uvedených poruch, ale příčina může být například v nepodnětném sociálním prostředí žáka. V tomto případě hovoříme o tzv. nepravé dyslexii. Dítě, které je dlouhodobě nemocné, zameškává výuku ve škole, odvykne si na celý vzdělávací proces a jeho následný návrat do školy je pro něho velice náročný. I takový žák se může jevit, jako žák se SPU. Dříve se velmi často zaměňovala lehká mentální retardace s pseudooligofrenií. Lehká mentální retardace znamená, že jedinec má snížené rozumové schopnosti, jeho inteligenční koeficient je v nižším pásmu podprůměru. Kdežto pseudooligofrenie v sobě skrývá zdánlivé mentální postižení jedince, které je ale dané jeho zanedbáním, např. zanedbávající přístup rodičů, rodiče se dítěti dostatečně nevěnují, nemá dostatečně podnětné sociální prostředí, mohou sem patřit i klienti Domovů pro osoby se zdravotním postižením. Pokud se žákům s pseudooligofrenií budou rodiče, pečující osoby nebo učitelé dostatečně intenzivně a dlouhodobě věnovat, je možná náprava bez následků do dalšího života. Kdežto u lehké mentální retardace náprava možná není. I při intenzivní a dlouhodobé práci má jedinec určité limity, které se dříve či později projeví a překonat je nebude možné. Této problematice se věnoval např. PhDr. Zdeněk Matějček.

Poruchy chování

Pokud jedinec zná, chápe a rozumí běžným pravidlům a sociálním normám společnosti, ale nerespektuje je nebo se jim nedokáže podřídít, můžeme hovořit o poruchách chování. Jinak se nahlíží na osoby s mentálními handicapem nebo na osoby, které nepocházejí z dané společnosti (např. cizinci). Dle Matějčka (2011), náleží mezi poruchy chování i např. krádeže, lhaní, záškoláctví, útky z domova apod. Pro děti trpící poruchou chování je charakteristická nízká empatie, egocentrismus a zaměření se na uspokojování pouze svých potřeb. Dle Vágnerové se „závažnější a trvalejší poruchy

chování se objevují u 5-10 % dětí a dospívajících. Častěji se vyskytují u chlapců než u dívek (...).“ (Vágnerová, 2014:716)

Jak jsem se zmínila již výše, i zde hraje důležitou roli rodina a výchovný styl. Nedůslednost, používání nepřiměřených tělesných trestů, zanedbávání dítěte, užívání návykových látek atd., toto vše má vliv na vývoj a formování osobnosti dítěte, potažmo jeho poruchy chování.

Poruch chování je několik. Dle Mezinárodní klasifikace nemocí 10. revize do této skupiny patří: porucha chování vázaná na vztahy k rodině, nesocializovaná porucha chování, socializovaná porucha chování, opoziční vzdorovité chování, jiné poruchy chování a porucha chování NS. Jmenujme alespoň poruchu opozičního vzdoru. Pro tuto poruchu je typický např. „*narušený vztah k autoritě*“ (Vágnerová, 2014:719), agresivní chování (nejen k vrstevníkům), emoční labilita, děti jsou impulzivní a neumějí regulovat své chování. Dle Pugnerové (2016), se tato porucha častěji vyskytuje v rodinách, kde je uplatňován autoritativní výchovný styl. Rizikovou rodinou je podle Pugnerové (2016) také rodina „*s agresivním otcem a pasivní matkou*“, (Pugnerová, 2016:158) či děti ve střídavé péči, kdy každý rodič uplatňuje jiný výchovný styl.

Poruchy pozornosti

Existuje mnoho publikací, které se zaměřují na problematiku ADHD. Samotný termín ADHD je užíván „*od devadesátých let minulého století*“. (Uhlíř, 2020:23) Termínem ADHD rozumíme „*Attention Deficit Hyperactivity Disorder*“, což v překladu znamená „*syndrom deficitu pozornosti spojený s hyperaktivitou*.“ (Uhlíř, 2020:21) Diagnózu ADHD nalezneme i v Mezinárodní klasifikaci nemocí 10. revize, a to v kategorii F 90.0-90.9.

Děti, kterým bylo diagnostikováno ADHD, se hůře soustředí na činnosti, lehce je vyrušíme od činnosti, častěji zapomínají. Jak uvádí Uhlíř, tyto děti jsou „*náchylné k úrazům a dostávají se snadno do konfliktů s disciplínou*.“ (Uhlíř, 2020:21). Dítě s ADHD je téměř neustále v pohybu, je emočně labilní. Při vyučovacích hodinách je většinou snadné takové dítě rozpoznat v třídním kolektivu. Dítě se neustále vrtí, nevydrží

delší dobu sedět v klidu, neudrží dlouhodobě pozornost, vykřikuje, vyrušuje (vydávají různé zvuky), občas skáče do řeči, je pro něj obtížné udržet si pořádek, neustále má něco v ruce (např. pravítko, pero, tužky), okusuje konec psacích potřeb nebo zapínání od zipu mikiny atd. Některé děti užívají medikaci, která má zmírňovat projevy ADHD. Všímavý asistent pedagoga nebo učitel pozná, když dítěti léky přestanou účinkovat nebo je zapomene užít. U některých dětí postupem věku obtíže spojené s ADHD samy odezní.

Dříve se užíval i pojem ADD. Jednalo se o poruchu pozornosti, při které nebyla přidružena hyperaktivita. Tento pojem se v současné době již nepoužívá a využívá se pojmu poruchy pozornosti bez hyperaktivity. Především v zahraničí se můžeme setkat s označením ADD+ (porucha pozornosti s hyperaktivitou) a ADD- (porucha pozornosti bez hyperaktivity). U dětí s poruchou pozornosti bez hyperaktivity je charakteristické většinou velice pomalé psychomotorické tempo, obtížné nasměrování koncentrace na danou činnost, váhavost, nerozhodnost, špatně se vyrovnávají se změnami. Tyto děti se musí naučit pracovním návykům, neodkládat rozdělanou práci, ale naopak ji dokončit. I zde je rodina důležitým faktorem, které na poruchu má vliv. Dle Serfonteina ADD postihuje především chlapce. Serfontein dále zdůrazňuje, že „*Harmonické vztahy v rodině jsou předpokladem úspěšnější výchovy dítěte s ADD.*“ (Serfontein, 1999:123) Dle Zelinkové je dětí s ADD- mnohem méně než dětí s ADD+. Pro zajímavost uvedu, že dle Uhlíře (2020) se poruchy pozornosti týkají cca. 2-6 % dětí školního věku v ČR.

Autismus a PAS

Autismus patří mezi pervazivní (všepronikající) vývojové poruchy. Jak už z pojmu „všepronikající“ vychází, autismus zasahuje do všech oblastí života člověka. Autisté mají problémy s navazováním kontaktů, vztahů, nerozumí emocím druhých, neudrží oční kontakt, mají rituály a pro okolí mnohdy nepochopitelné chování (např. opakují slova, vyhýbá se fyzickému kontaktu s jinou osobou) či pohyby (např. neustále houpání, pohyby končetin apod.). Ke komunikaci hojně využívají piktogramů, nebo různých alternativních komunikačních metod (např. alternativní a augmentativní komunikace). K autismu se mohou přidružit i další diagnózy, např. epilepsie (dle Vágnerové, 2014; až v 16-40 % je epilepsie přidružena autismu), mohou mít omezené

rozumové schopnosti-dle Vágnerové, „*Mentální retardací trpí 75 % autistických dětí* (...).“ (Vágnerová, 2014:308)

Autismus má několik forem, např. PAS, Aspergerův syndrom, Hellerův syndrom, Rettův syndrom. Celá tato problematika je velice obsáhlá, z toho důvodu zde v krátkosti představím alespoň PAS. PAS je zkratka pro poruchu autistického spektra. Jak uvádí Vágnerová (2014), děti s PAS veřejnost vnímá jako nevychované, čímž současně i jejich rodiče dostávají „nálepku“, že nezvládli výchovu dítěte. Dochází tak k jejich stigmatizaci. Pro rodiče je velice obtížné posilovat své vztahy k takovýmto dětem, a to především kvůli svým typickým projevům chování, mezi které patří např. již zmíněné odmítání kontaktu, obtížná ovladatelnost chování dítěte. V důsledku se stává rodina pečující o autistické dítě obětí izolace, mnoho sociálních kontaktů je přerušeno. (Vágnerová, 2014) Zároveň se u této cílové skupiny naráží na nedostatek zařízení, které se takovýmto dětem věnují.

1.4 Poradenská zařízení

Poradenská zařízení můžeme rozdělit dle gesci, do níž spadají. Pro tuto práci se do popředí našeho zájmu dostávají především poradenská zařízení v gesci MŠMT, dále v gesci MPSV. Pod MPSV spadá i neopomenutelná a velice důležitá oblast, a tou jsou poradenská zařízení v neziskovém sektoru. Poradenská zařízení v resortu MŠMT se řídí dle platné legislativy. Připomeňme, že sem patří vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. V této vyhlášce najdeme rozdělení poradenských zařízení na pedagogicko-psychologickou poradnu a speciálně pedagogické centrum, jejich činnosti, i cílové skupiny, kterým jsou jejich služby určeny.

Pedagogicko-psychologická poradna

Pedagogicko-psychologická poradna (dále jen PPP) patří mezi nejznámější poradenská zařízení pro děti a mládež ve společnosti. V PPP nalezneme hned několik odborníků, mezi které patří sociální pracovník, psycholog, logoped a speciální pedagog.

V některých PPP je členem týmu i metodik prevence. K vyšetření v PPP může být žák či student doporučen z několika spolupracujících oborů, např. od ošetřujícího lékaře, pedagoga (může se jednat o třídního učitele, výchovného poradce, ale v případě předškolních dětí i učitelem z mateřské školy). Další variantou je žádost samotného žáka či studenta, nebo jeho zákonných zástupců. Pokud se jedná o vyšetření nezletilého, je nutný souhlas zákonného zástupce s vyšetřením, „*což někdy nebývá snadné kvůli některým mezi rodičovskou veřejností dosud panujícím zkresleným představám a názorům.*“ (Novosad, 2000:101)

Jak dále uvádí Novosad (2000), výsledky, ke kterým PPP dojde mohou dále využívat i jiné instituce, např. lékařské posudkové komise při okresních správách sociálního zabezpečení, kdy je posuzován celkový (nikoliv pouze zdravotní) stav. Novosad se dále zmiňuje i o faktu, že mnohdy rodiče dítě na vyšetření v PPP předem připravují, čímž může dojít k následnému zkreslení výsledků vyšetření.

PPP se zaměřuje především na diagnostiku (např. vývojových poruch učení), vyšetřuje se školní zralost a lateralita dítěte apod. PPP poskytuje i následnou péči např. dětem s odkladem školní docházky, měla by pomáhat při vypracování např. individuálních vzdělávacích plánů, podle kterých je následně vzděláváno dítě s nějakými vzdělávacími či jinými problémy. Z vlastní zkušenosti mohou říci, že ani jednou za svou několika letou praxi PPP nepomáhala učitelé se zpracováním IVP. Mezi další činnosti PPP patří například i besedy, přednášky. Výčet všech činností PPP najdeme v příloze č. 9. Dle problematiky, kterou právě PPP s daným dítětem řeší, spolupracuje s dalšími institucemi (např. sociálně-právní zařízení, zdravotnické atd.). (Novosad, 2000)

Speciálně pedagogické centrum

Speciálně pedagogická centra (dále jen SPC) jsou „*speciální školská zařízení (...)*“ (Novosad, 2000:105). Většinou jsou zřizovány při státních či nestátních speciálních školách. (Novosad, 2000) SPC poskytují poradenství dětem (od nejranějšího věku) a mládeži (až po ranou dospělost) „*s jedním typem postižení, případně (...) s více vadami, kde dominuje typ postižení, pro které bylo SPC zřízeno.*“ (Pipeková, 2006:53) Můžeme tedy nalézt např. specializovaná SPC zaměřená na sluchové vady a vady řeči (Frýdek-

Místek), pro tělesně postižené a PAS (Liberec), pro zrakově postižené (Opava, Plzeň). Novosad však okruh osob, kterým SPC poskytuje poradenství rozšiřuje na školy a školská zařízení, ústavy (pozn. v současné době se toto označení již nepoužívá, nyní Domovy pro osoby se zdravotním postižením), rodiny postižených dětí, orgány státní správy a další sdružení a organizace, které poskytují péči handicapovaným jedincům. (Novosad, 2000)

SPC pomáhá řešit „*náročné situace spojené s výchovou postiženého dítěte.*“ (Pipeková, 2006:53) SPC provádí několik činností, zde uvádím některé z nich: provádí diagnostiku, doporučuje PO (zabývá se i účinností navržených PO), radí rodičům ohledně kompenzačních nebo didaktických pomůcek, metodicky pomáhá školám ohledně inkluze. Dle Národního ústavu pro vzdělávání jsou služby SPC určeny pro děti a mládež „*zpravidla ve věku od 3 do 19 let.*“ (citováno ze zdroje: www.nuv.cz) Všechny činnosti prováděné SPC jsou uvedeny v příloze č. 10. Tým je stejně jako u PPP tvořen psychologem, speciálním pedagogem a sociálním pracovníkem.

Středisko výchovné péče

Středisko výchovné péče (dále jen SVP) se na rozdíl od PPP a SPC řídí zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních (Hlava III, § 16). V uvedeném zákoně (hlava III, § 16, odst. 2) nalezneme i činnosti, které SVP standartně provádí.

SVP poskytuje buď v ambulantní či pobytové formě pomoc dětem a mladistvým ve věku 3-18 let (pokud se připravují na budoucí povoláním studiem, tak až do max. 26 let). Na SVP se mohou obracet nejen rodiče, ale i učitelé nebo vychovatelé. U dětí navštěvující SVP se objevují poruchy chování, které ještě nejsou natolik závažné, aby vyžadovaly nařízení ústavní výchovy. Dále se věnují „*rizikovým či ohroženým dětem z dysfunkčních až disociálních rodin (...)*“ (Novosad, 2009:211), trpícím závislostním chováním na látkových (alkoholu, drogách) či nelátkových (gamblerství) závislostech, nebo osobám se zkušenostmi s trestními činnostmi, řeší i školní nebo rodinné problémy. Do cílové skupiny SVP spadají i děti a mládež, které byly propuštěny z ústavní výchovy, popř. psychiatrické léčebny. SVP se snaží předcházet negativním dopadům a problémům,

ke kterým by děti a mladiství mohli „sklouznout“. Patří sem např. prostituce, užívání omamných či psychotropních látek, kriminalita mládeže.

Sociálně-právní ochrana dětí

Odbor Sociálně-právní ochrany dětí, zkráceně OSPOD či SPOD, je důležitým odborem MPSV. Tento odbor nalezneme na každém městském úřadu, a to většinou v rámci odboru sociálních věcí či sociálního odboru. Děti jsou ohroženou cílovou skupinou, především pro svou bezbrannost a neschopnost se bránit. OSPOD by měl pomáhat v ochraně dětí, dodržování a naplňování jejich práv. Současně by OSPOD měl *„aktivně vyhledávat ohrožené děti, působit na rodiče, aby plnili povinnosti vyplývající z rodičovské zodpovědnosti, pomáhat rodičům řešit výchovné problémy (...)“* (Matoušek, 2010:32) nedílnou součástí tohoto výčtu je i poskytování poradenství. Jak je uvedeno i na webových stránkách MPSV, problematika sociálně-právní ochrany dětí je natolik obsáhlá a zasahuje do mnoha dalších oblastí, že není možné, aby ji celou pojal jeden právní předpis. Uvedu zde alespoň některé právní předpisy, které se touto problematikou zabývají. Patří sem např. zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, zákon č. 210/1998 Sb., o rodině, Úmluva o právech dítěte, Deklarace práv dítěte, školský zákon č. 561/2004 Sb., Listina základních práv a svobod, a mnoho dalších.

Jak jsem uvedla výše, problematika, kterou se OSPOD zabývá je velice obširná, avšak nutno podotknout, že personální stavy tohoto odboru nejsou zcela naplněny. Jak uváděl Matoušek (Matoušek, 2010:32) personální podstav neumožňuje pracovníkům potřebný prostor pro hlubší a soustavnou práci s rodinami. Matoušek toto potvrzuje tvrzením, že *„v současnosti není nijak výjimečné, že se jeden pracovník tohoto odboru zabývá 400 i více rodinami ročně.“* (Matoušek, 2010:32) Činností, které sociální pracovník na oddělení SPOD vykonává je mnoho. Jmenujme tedy alespoň některé z nich, např. pracuje a konzultuje s rodiči nedostatky ve výchově a výchovných problémech, poskytuje poradenství (dětem, rodičům, nastávajícím matkám), řeší případy týrání, zneužívání, zanedbávání dětí, problematikou náhradní rodinné péče, sleduje vývoj dětí umístěných v ústavní výchově (s těmito zařízeními také spolupracuje), vydává i předběžná opatření (např. rozhodnutí o dočasném umístění dítěte do zařízení vyžadující

okamžitou pomoc), návrhy k soudu či policii, vykonává soudem uložený dohled, působí zde kurátor pro mládež, spolupracuje s různými organizacemi (např. občanskými či charitativními), vede evidenci, a mnoho dalšího.

I v regionu Mladoboleslavská je potřeba práce odboru SPOD, které „prijalo v roce 2020 do evidence celkem 740 rodin, ve kterých poskytlo sociálně právní ochranu 953 dětem, které jsou hlášeny k pobytu v našem regionu. Sociálně právní ochranu také poskytlo 274 dětem, které mají trvalý pobyt mimo region. OSPOD pracovalo v počtu 16 pracovníc, z nichž se šest věnuje náhradní rodinné péči. Každá pracovala s 80 až 100 případy. Pracovnice v průběhu roku vykonaly 232 návštěv u 58 dětí umístěných v ústavní péči.“ (Ročenka města Mladá Boleslav, 2020:21) I z výše uvedené citace je zřejmé, že počet případů na jednoho pracovníka je velký. V roce 2020 jsem měla příležitost hovořit se sociální pracovnící, která na OSPODu působí. Tehdy mi sama potvrdila, že ona sama má na starosti více než 80 případů, a že pro takovou práci, kterou by s rodinami potřebovala realizovat není prostor, z toho důvodu je nucena minimalizovat svou práci na „to nejnужnější“.

Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí

Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí (dále jen „ÚMPOD“ či „úřad“) má v ČR jednu pobočku, a to v Brně, a zabývá se velmi podobnou problematikou jako OSPOD, avšak s tím rozdílem, že cílovou skupinou tohoto úřadu jsou rodiny mezinárodní. ÚMPOD se zabývá i únosy dětí do zahraničí, či situací, kdy je dítě umístěné do ústavního zařízení a jeho příbuzní žijí v zahraničí, nebo pokud se mezinárodní rodina rozvádí a dítě bude odcházet s jedním rodičem do zahraničí-i těmito problematikami se úřad zabývá. (www.umpod.cz)

Úřad práce České republiky

Úřad práce ČR (dále jen „ÚP“) je „*správním úřadem s celostátní působností a je organizační složkou státu.*“ (citováno ze zdroje: www.uradprace.cz) ÚP byl zřízen na základě zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky, v roce 2011. ÚP je přímo podřízený MPSV, které jej i řídí. ÚP je rozděleno do krajských poboček, přičemž hlavní město Praha má samostatnou pobočku. Pro představu čtenáře ve stručnosti uvedu oblasti, kterými se ÚP zabývá, blíže se jim však věnovat nebudu, a to z toho důvodu, že to není nijak spojené s cílem mé práce. ÚP řeší tyto oblasti-práce a zaměstnanost (včetně OSVČ, zaměstnání v zahraničí), sociální dávky (státní sociální podpora, dávky péstounské péče a zaopatřovací příspěvky, pomoc v hmotné nouzi, příspěvek na péči, dávky pro osoby se zdravotním postižením, podpora v nezaměstnanosti). Mezi dávky státní sociální podpory patří: rodičovský příspěvek, přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, porodné a pohřebné. Tyto dávky se řídí zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře (§ 17- § 48 uvedeného zákona). Do skupiny dávek péstounské péče a zaopatřovacích příspěvků náleží, dle (§ 47a-d a § 50b-u) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí: „*příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna péstouna, příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla*“, nově stanovenými příspěvky od 1. 1. 2022 jsou „*příspěvek při péstounské péči, zaopatřovací příspěvek opakující se a zaopatřovací příspěvek jednorázový*“. (zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí) Dávkami pomoci v hmotné nouzi jsou dle § 21-§ 37, zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi: „*příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc*“. (zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi) ÚP přijímá, vyřizuje žádosti o všechny uvedené sociální dávky a dávky státní sociální podpory. V případě kladného vyřízení žádosti je také vyplácí v předem určených výších, které jsou dostupné na webových stránkách ÚP, nebo jsou dohledatelné v uvedených zákonech, včetně příslušných výší. Všeobecně bychom tehdy mohli říci, že ÚP se zabývá problematikou zaměstnanosti, osob se zdravotním postižením, náhradní rodinnou péčí, různými životními situacemi (např. narození dítěte, úmrtí, péče o nezaopatřené dítě, nedostačující výše příjmů na bydlení).

2 Sociální problémy a problémy Mladoboleslavska

Tato kapitola má čtenáře seznámit se sociálními problémy a problémy regionu Mladoboleslavska, představí neziskové organizace působící v regionu.

Společnost je nehomogenní, nestálá, neustále se vyvíjí a mění, stejně jako organismy žijící na této planetě (tento názor vyjádřil sociolog Herbert Spencer). Právě díky své nestálosti se v ní mohou objevit různé problémy, se kterými se jednotlivci, ale i celá společnost učí pracovat, poznávat je a porozumět jim. Některým problémům se snaží i předcházet a eliminovat je. Mezi sociální problémy patří např. přistěhovalectví. Mnoho přistěhovalců v jedné oblasti může zapříčinit nízkou sociokulturní či socioekonomickou úroveň dané lokality. Většinou se jedná o cizince s nízkým vzděláním, což se může odrazit v nárůstu kriminality, nezaměstnanosti atd.

Jak se můžeme dočíst mj. ve Statistické ročence Středočeského kraje, region Mladoboleslavska je součástí Středočeského kraje, který je největším krajem ČR. O velikosti Středočeského kraje vypovídá i fakt, že jeho rozloha „*zabírala téměř 14 % území ČR a byla téměř dvakrát větší, než je průměrná rozloha kraje v České republice.*“ (citováno ze zdroje: www.kr-stredocesky.cz) Středočeský kraj se může pyšnit 1.144 obcemi, které se na jeho území nacházejí. Kraj je rozdělen do 26 samosprávních celků (tedy obcí s rozšířenou působností). Okres Mladá Boleslav se skládá z celkem 120 obcí a patří tak k okresu s největším počtem obcí, stejně tak jako okres Příbram. Vedle Kladna, Příbrami, Kolína a Kutné Hory patří i Mladá Boleslav mezi pět největších měst tohoto kraje. (zdroj: www.kr-stredocesky.cz)

Budeme-li hovořit o historii města Mladé Boleslavi, tak ta podle dochovaných věrohodných údajů sahá již do roku 1130. Avšak již ve 2. polovině 10. století vzniklo hradiště na soutoku řek Klenice a Jizery. Dle webových stránek města bylo toto hradiště pojmenováno podle některého knížete Boleslava z rodu Přemyslovců. Toto hradiště se následně stalo středem Pojizeří. Dříve byla Mladá Boleslav okresním městem. Od reformy veřejné správy r. 2003 se region Mladoboleslavska dělí na 2 správní obvody s rozšířenou působností (Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště). Mladá Boleslav je současně statutárním městem, v jejímž čele stojí primátor. Dle veřejně dostupných

informací měla Mladá Boleslav ke dni 1. 1. 2021 celkem 44 506 obyvatel. Stručný přehled vývoje počtu obyvatel v Mladé Boleslavi uvádím v příloze č. 11. Na oficiálních webových stránkách města se dočteme, že katastrální výměra města Mladé Boleslavi činí 2.487 ha. Mladá Boleslav díky své poloze skýtá mnoho možností. Mladoboleslavsko je nejen průmyslovým regionem, ale i zemědělským. (zdroj: www.mb-net.cz)

Jak jsem uvedla výše, společnost se potýká s mnoha různými sociálními problémy, které se následně ve společnosti odráží a mají na ni dopady. Tyto dopady jsou ve většině případů negativní, dokonce mohou znamenat zátěž pro stát. Stát se na nastalé problémy snaží reagovat, např. v podobě různých sociálních dávek, sociálních služeb. Níže se budu věnovat vybraným sociálním problémům z obecného hlediska.

Osoby bez přístřeší

Tato kapitola je začleněna do práce z toho důvodu, že se jedná o charakteristický problém regionu. Dále v práci se nebudu této problematice věnovat.

Osoby bez přístřeší, nebo se také můžeme setkat s termínem bezdomovci či bezdomovectví, jsou osoby, které nemají stáله bydlení, ani příjem ze zaměstnání. Někdy bývají označovány jako „lidé bez domova“ či „lidé bez přístřeší“. Sami můžeme cítit, že u použití označení „bezdomovec“ může dojít ke kolizi se stereotypy, které by byly negativně orientovány. Tyto negativní stereotypy mohou ovlivnit náš postoj a přístup ke klientovi. Tyto negativní přístupy a postoje jsou zmiňovány i v díle O. Matouška „Sociální práce v praxi“ (Matoušek, 2010)

Bezdomovectví je sociálním jevem, se kterým se v různé míře potýkají nejspíš všechny společnosti ve světě. Dle tiskové zprávy MPSV, bylo zjištěno, že v roce 2019 se na území ČR „vyskytovalo celkem zhruba 23 800 osob bez domova, z toho 2 600 dětí.“ (citováno ze zdroje: www.mpsv.cz) Pro porovnání, v r. 2011 proběhlo sčítání lidu, domů a bytů, jehož součástí bylo i sčítání osob bez přístřeší. Sčítací komisaři oslovili i osoby, které podle metodik odpovídali skupině osob bez přístřeší. Výsledky tohoto sčítání, které jsou zveřejněny na webu Českého statistického úřadu, přinesly údaj, že osob bez přístřeší se v ČR v r. 2011 pohybovalo 11 496, bez informace, zda jsou zahrnuty i děti. Převážnou

většinu tvořili muži, kdežto ženy pouze 21,5 % sečtených. (zdroj: www.czso.cz)
Problematika bezdomovectví je v určitých případech provázaná s otázkou hmotné nouze a nezaměstnanosti, kterým se budu věnovat dále.

Osoby v hmotné nouzi

Nejdříve si musíme vymezit pojem „osoba v hmotné nouzi“. Tento termín je totiž úzce spjat s nároky na sociální dávky v rámci systému hmotné nouze. Hmotná nouze je legislativně ukotvena např. v zákonu č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. MPSV definuje osobu v hmotné nouzi následovně: „*Osoba či rodina nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb na úrovni ještě přijatelné pro společnost. Současně si tyto příjmy nemůže z objektivních důvodů zvýšit (uplatněním nároků a pohledávek, prodejem nebo využitím majetku) a vyřešit tak svoji nelehkou situaci vlastním přičiněním.*“
(Citováno ze zdroje: www.mpsv.cz)

Sociální dávky pro osoby v hmotné nouzi

Pokud je osoba uznána jakožto osoba v hmotné nouzi, může zažádat o uvedené sociální dávky, které jsou následně vypláceny ÚP: *Příspěvek na živobytí, Doplatek na bydlení, Mimořádná okamžitá pomoc*. Příspěvek na živobytí a Doplatek na bydlení jsou dávky opakované, Mimořádná okamžitá pomoc je dávkou jednorázovou. Bližší informace k těmto sociálním dávkám jsou snadno dohledatelné na webových stránkách ÚP, v sekci Sociální tematika-Pomoc v hmotné nouzi-Info pro občany. S uvedenou cílovou skupinou pracují především organizace z oblasti neziskového sektoru. Mezi nejznámější organizace v ČR patří např.: Naděje, Armáda spásy, Charita České republiky. Jednotlivé pobočky těchto organizací se nacházejí napříč celou ČR, zároveň nutno konstatovat, že tradice těchto organizací je v ČR dlouholetá a nepřetržitě fungují v ČR již od r. 1990 (avšak jejich tradice je mnohem delší). Pro přesnější ilustraci počtu osob v hmotné nouzi na Mladoboleslavsku jsem oslovila příslušnou pracovníci ÚP, vedoucí odd. hmotné nouze ÚP v Mladé Boleslavi p. Salačovou. Vzhledem k tomu (jak jsem již výše zmínila), že jedna osoba může pobírat více dávek hmotné nouze, není možné

získat přehled počtu příjemců s potřebnou výpovědní hodnotou. V příloze č. 12 uvádím zjištěné počty vyplacených dávek hmotné nouzi. Domnívala jsem se, že osob v hmotné nouzi díky pandemii koronaviru a následným protiepidemickým nařízením přibude. Tato má hypotéza se dle uvedených informací nepotvrdila. Naopak, ve srovnání s počtem vyplacených dávek hmotné nouze za rok 2015 a rok 2020 počet klesl. U dávek pro osoby v hmotné nouzi nelze jasně určit, kolik osob bylo příjemcem těchto sociálních dávek. A to z toho důvodu, že jeden klient může pobírat pouze jednu dávku, kdyžto jinému klientovi mohou být vypláceny všechny uvedené dávky pro osoby v hmotné nouzi, které jsem uváděla viz výše v kapitole Sociální dávky pro osoby v hmotné nouzi.

Ne/zaměstnanost

Tématem zaměstnanosti se zabývá státní politika zaměstnanosti a celá problematika je v gesci MPSV a ÚP. Co se týče ne/zaměstnanosti, vše je podřízeno zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Budeme-li hovořit o nezaměstnaných osobách, měli bychom dle Matouška brát na zřetel, že se jedná o osoby, které nejsou v žádném pracovněprávním vztahu, na jehož základě by jim vznikal nárok na finanční odměnu za odvedenou práci. (Matoušek, 2010) Nezaměstnanost ohrožuje určité skupiny osob ve společnosti více než jiné. Mezi tyto rizikové skupiny můžeme dle Matouška zařadit např. osoby s nejrůznějšími handicapami (ať už tělesnými či mentálními), absolventi škol, kteří nedisponují vyžadovanou praxí, osoby nekvalifikované či s nízkou kvalifikací, osoby pokročilejšího věku (především krátce před odchodem do důchodu), ale patří sem i příslušníci různých etnik (především romského). (Matoušek, 2010) V různých částech ČR se situace ohledně nezaměstnanosti mění. Některé regiony jsou závislé a typické především pro sezónní práce (např. v zemědělství-Morava). V takových oblastech se bude zaměstnání v zimních měsících hůře hledat. Nalezneme oblasti, které mají nižší nezaměstnanost, ale i oblasti, které mají nezaměstnanost vyšší. Pro ilustraci uvádím data zveřejněné v Tiskové zprávě MPSV, např. nezaměstnanost v lednu 2022, kdy v Pardubickém kraji dosahovala 2,6 %, kdežto v Ústeckém či Moravskoslezském kraji činila ve stejném období 5,3 %. (zdroje: www.mpsv.cz a www.uradprace.cz/) Nezaměstnanost a fluktuace (tj. neustálý pohyb) zaměstnanců je podmíněna přirozeným koloběhem života. Lidé se rodí a umírají, stěhují

se, mění zaměstnání. To vše je s fluktuací spojeno. Pokud však nezaměstnanost trvá delší dobu, má dopady na jedince, a to jak po psychické stránce (psychické napětí, deprese, může se objevit i sebevražedné chování), tak po stránce sociální (snížení životní úrovně v důsledku snížení výše příjmu, může dojít ke ztrátě sociálního statusu, ale i k sociální izolaci). (Matoušek, 2010)

Mladá Boleslav je proslulá automobilovým závodem Škoda Auto, a. s., který má celosvětový přesah a pro ekonomiku nejen kraje, ale celého státu je velice důležitým a neopomenutelným subjektem. Historie Škoda Auto sahá až do roku 1895, kdy se v Mladé Boleslavi začaly vyrábět zpočátku jízdní kola, poté motocykly až přišly první vozy. Historie této firmy se píše již déle než jedno a čtvrt století. S rozvojem firmy vzrostla poptávka po dělnících. Začali přicházet i dělníci ze zahraničí, což trvá i nyní. V současné době se nejen díky pandemii koronaviru (úbytek zahraničních dělníků), ale i problémům s čipy ocitají zaměstnanci Škoda Auto, a. s. v nejistotě. Mnoho zahraničních agenturních dělníků bylo propuštěno, někteří z nich se dostali do náročné životní situace. Dle dostupných informací na webových stránkách Českého statistického úřadu se míra nezaměstnanosti ve Středočeském kraji vyvíjela dle níže uvedených dat. Pro srovnání přidávám informace i za celé území ČR. V roce 1993 činil roční průměr nezaměstnanosti v ČR 4,3 %, ve Středočeském kraji 4,4 %. V roce 2020 činil roční průměr nezaměstnanosti na území ČR 2,6 %, ve Středočeském kraji 1,9 %. (zdroj: <https://www.czso.cz>) Je zde viditelné snížení. Podrobnější tabulku nalezneme v příloze č. 13.

O významu firmy Škoda Auto a. s., jsem se již několikrát zmiňovala. Fakt, že se jedná o výrazného a důležitého zaměstnavatele nám mohou potvrdit i data uvedená ve Výroční zprávě Škoda Auto a. s., za rok 2020, kde je uvedeno, že celkový počet zaměstnanců k 31. 12. 2020 činil 34 514, z toho pouze závod v Mladé Boleslavi čítal 26 800 zaměstnanců. Celou tabulku nalezneme v příloze č. 14. V uvedené příloze jsou i přehledy pro porovnání vývoje počtu zaměstnanců v různých letech. Na těchto datech je zřejmá dynamika společnosti a její výrazný rozmach v posledních letech, nejen co se týče počtu zaměstnanců. Pro upřesnění významu zaměstnavatele Škoda Auto musím znovu uvést, že počet obyvatel v Mladé Boleslavi činil v r. 2021 dle Českého statistického úřadu

44 506, jak jsem již uvedla v kapitole Sociální problémy a problémy Mladoboleslavska. (zdroj: <https://www.czso.cz/>)

Cizinci

Jak jsem již uvedla výše v kapitole věnující se Ne/zaměstnanosti, jedním z nejvýznamnějších zaměstnavatelů v ČR je firma Škoda Auto. Nejen díky vysokému výdělků a nadprůměrným každoročním bonusům, a rozmanitým benefitům, které jsou zaměstnancům k dispozici, se stala Škoda Auto jedním z nejžádanějších zaměstnavatelů. Toto potvrzuje i fakt, že Škoda Auto získala v r. 2020 ocenění Top zaměstnavatel 1. místo v kategorii automobilových a strojírenských oborů. Téhož roku obdržela současně Škoda Auto i ocenění Zaměstnavatel roku 2020, kdy získala 2. místo a hlavní cenu „v kategorii společností s více než 5 000 zaměstnanci a nejoblíbenější středočeský zaměstnavatel s více než 5 000 zaměstnanci.“ (Zpráva o trvale udržitelném rozvoji 2019/20) Vzhledem k vybranému regionu je zde velký pohyb cizinců, nejen do zaměstnání, ale i následně jejich dětí do českých škol, s čímž jsou spjaty další problémy. Kdo je vlastně vnímán jako cizinec? Dle § 1, odst. 2, zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců v České republice, je cizinec „fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.“ (zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců v České republice) Do r. 2010 spadala problematika statistik počtu cizinců na území ČR pod kompetence Služby cizinecké policie. Na webových stránkách Služby cizinecké policie jsou zpřístupněny statistiky počtů cizinců s povoleným pobytem na území ČR až do r. 2007. Od r. 2011 až do současnosti zpracovává tyto statistiky Ministerstvo vnitra, na jehož webových stránkách jsou dostupné. Podrobnější data jsou uvedena v příloze č. 15.

Jak jsem se již zmínila výše, počet cizinců a jejich dětí na území Mladoboleslavska není zanedbatelný. V roce 2021 dle dat Ministerstva vnitra a Služby cizinecké policie pobývalo na území okresu Mladá Boleslav 13 389 cizinců, kdežto v roce 2010 se na stejném území pohybovalo pouze 8 805 cizinců. V příloze č. 15 nalezneme tabulku, která znázorňuje viditelný nárůst cizinců na území Mladoboleslavska. Následuje přehled za celou ČR a porovnání v jednotlivých letech, kde můžeme rovněž pozorovat nárůst cizinců. Velké množství osob cizích národností názorně dokládá i grafické znázornění

podílu zaměstnanců ve Škoda Auto, které je k dispozici v příloze č. 16. V této příloze jsou uvedena i jednotlivá zastoupení různých národností. Z dostupných informací vyplývá, že ve Škoda Auto a. s., patří k nejpočetněji zastoupené národnosti kmenových zaměstnanců Polsko (6,2 %), následuje Slovensko (4,9 %), více viz příloha č. 16. Pro zajímavost je v příloze uvedeno i zastoupení národností v managementu firmy (viz příloha č. 14). Bližší údaje ohledně cizinců v uvedené firmě jsem nedohledala. V rámci této práce jsem se zajímala o počet cizinců evidovaných na ÚP. Oslovila jsem ÚP (Kontaktní pracoviště Mladá Boleslav) oddělení trhu práce, které mi sdělilo, že mezi oficiálně evidovanými cizinci na území Mladoboleslavska tvoří největší menšinu Ukrajinci (8 700 osob), dále Rumuni a Poláci (se shodnou hodnotou 2 570 osob). Více viz příloha č. 17. Dle vedoucího odboru jsou uvedená data pouze „hrubým nástřelem“, a to z toho důvodu, že registrují pouze vydané právní akty pracovních povolení, zaměstnaneckých karet a registrace jednotlivých cizinců prostřednictvím tzv. informační karty. (zdroj: www.uradprace.cz)

Projekt „Cesta domů“–Problematika osob bez přístřeší a nezaměstnanosti

Tomuto projektu a problematice s ním spojené se dále nebudu věnovat. Projekt je typický pro regionální problematiku. Jeho uvedení v této práci slouží spíše pro dokreslení situace v oblasti Mladé Boleslavi.

V roce 2020 vznikl v Mladé Boleslavi nový odbor bezpečnosti a prevence kriminality projekt „Cesta domů“, jehož autorem je Mgr. Vladislav Král. Díky tomuto projektu mají cizinci na území Mladé Boleslavi možnost návratu do své rodné země, a to i v případě, že nemají finance na zajištění dopravy. Klientům je zajištěna jízdenka (většinou vlakem), která je vázána na jméno dotyčného. V případě delší cesty je zajištěna i svačina. Veškeré náklady tohoto projektu hradí město Mladá Boleslav, avšak je zde dohoda, že pokud by se dotyčný vrátil do Mladé Boleslavi a ocitl by se znovu na ulici, město by vyžadovalo po této osobě úhradu nákladů za zprostředkování cesty. Jak jsem se dozvěděla během rozhovoru s Mgr. Králem, autorem tohoto projektu, který se realizuje již od července 2020. Původně byl projekt zaměřen na propuštěné agenturní pracovníky, kteří se nenadále a nedobrovolně ocitli bez přístřeší, tzv. na ulici. Nyní se projekt postupně

přetransformovává a zaměřuje se na osoby, které se nechtějí vrátit domů, ale chtějí pomoci z ulice. Dochází tak k širšímu záběru klientů. Prvním klientem byl v červenci 2020 muž pocházející ze Slovenska. Do konce roku 2020 tímto projektem prošlo již 9 klientů. Od začátku realizace tohoto projektu ke dni 6. 12. 2021, jej využilo dohromady 39 osob různých národností (Slovensko, Polsko, Rumunsko, Ukrajina) bez domova. Z tohoto celkového počtu bylo deset klientů drogově závislých („tvrdé drogy“, především pervitin). Zajímavostí, kterou mi p. Mgr. Král sdělil, že všichni z těchto drogově závislých klientů bez výjimky, následně poslali poděkování za pomoc a uskutečnění cesty domů. V rámci realizace projektu se spolupracuje především s následujícími institucemi: Městská policie, Policie ČR, K-centrum Mladá Boleslav (pod Semiramis, z. ú.), Naděje, Oblastní nemocnice Mladá Boleslav, a. s., Psychiatrická nemocnice Kosmonosy (odd. A 12 – pozn. *protialkoholní léčba*), příslušníci různých ambasad.

Sociální služby pro cizince na Mladoboleslavsku

Nedaleko centra Mladé Boleslavi se nachází Centrum na podporu integrace cizinců (dále „CPIC“) a Centrum pro integraci cizinců (dále jen „CIC“), které nabízejí nejen bezplatné kurzy českého jazyka. Obě organizace sídlí ve stejné budově. Obě tyto organizace jsem již představila v podkapitole Neziskový sektor na Mladoboleslavsku, kapitole 1.4 Poradenská zařízení.

Děti s OMJ

Níže bych chtěla poukázat na problematiku dětí cizinců. Děti s OMJ neboli odlišným mateřským jazykem. Sem patří všechny děti, které v české republice mají jakožto mateřský jazyk, jazyk jiný než český (např. slovenský, německý atd.). Do ČR, potažmo Mladé Boleslavi většinou nejprve přichází muž, jakožto živitel rodiny. Pracuje, vytváří určitou formu zázemí a připravuje tak vše pro následný příchod ostatních členů rodiny. V době, kdy je rodina stále v původní zemi, část mzdy šetří a posílá ji právě rodině do zahraničí.

Na vytipované škole se pohybuje také mnoho dětí cizinců. Například v roce 2017 navštěvovalo tuto školu z celkového počtu 458 žáků 90 cizinců, z toho nejpočetnější minoritou byli Slováci (57 žáků). Kdežto v roce 2020 stejnou školu navštěvovalo již 539 žáků, z toho 155 žáků bylo cizinců (nejpočetnější minoritou byli Slováci- 66 žáků). Více v příloze č. 18. (zdroj: vnitřní přehled vytipované školy)

Kriminalita

Dalším problémem Mladoboleslavska je kriminalita, která je částečně spojena s pracovníky jiných národností. Pojmem kriminalita se rozumí takové jednání, které je v rozporu se zákony, můžeme tedy hovořit o kriminálním chování. Patří sem jak trestné činy, tak přestupky. Kriminální chování se vyskytuje jak u dětí, tak mladistvých, ale i osob dospělých. S touto problematikou v ČR pracuje Probační a mediační služba, která pracuje jak s lidmi v průběhu soudního řízení, tak ve výkonu trestu, ale i po propuštění z výkonu trestu. Současně pracuje i v rámci mediace, což je možnost vyřešení konfliktu mimosoudní cestou. Kriminalita oproti předchozímu roku lehce poklesla, jak nalezneme na webových stránkách města Mladé Boleslavi: „*Celkem bylo spácháno 2037 trestných činů, z čehož jich bylo objasněno 1052 (51,6 %). Nejčastěji se jednalo o majetkovou trestnou činnost, z celkového počtu to bylo 1052 případů. (...) V roce 2020 byl podíl cizinců na páchání objasněné trestné činnosti 16,3 %.*“ (zdroj: www.mb-net.cz)

Neziskový sektor na Mladoboleslavsku

Poradenství je nedílnou součástí všech poskytovaných sociálních služeb. Dělí se (dle § 37, zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách) na základní sociální poradenství a odborné sociální poradenství. Po téměř celém území ČR působí neziskové organizace, které poskytují různé sociální služby. Všichni poskytovatelé sociálních služeb jsou ze zákona (Hlava I, § 37, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách) povinni poskytovat základní sociální poradenství. Základní sociální poradenství spočívá např. v odkázání, doporučení a informování o vhodné sociální službě, všeobecné informace (např. na který úřad se má klient obrátit, kde může podat žádosti o různé sociální dávky atd.). Kdežto odborné sociální poradenství je poskytováno především v různých poradnách, např. manželská, občanská, pro osoby se zdravotním postižením, nebo oběti trestních činů apod. Odborné sociální poradenství je tedy poskytováno službami, které se specializují na jednotlivé cílové skupiny. Odborné sociální poradenství poskytují některé sociální služby, tyto sociální služby s působností v oblasti Mladoboleslavska uvedu ve stručnosti níže. Region Mladoboleslavska je zvolen vzhledem k regionálně zaměřenému tématu práce. Níže uvedené neziskové organizace patří mezi registrované poskytovatele sociálních služeb.

Centrum na podporu integrace cizinců (CPIC)

Centrum na podporu integrace cizinců (dále jen CPIC) spadá pod Správu uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ČR. Pobočka v Mladé Boleslavi byla otevřena v r. 2018, avšak činnost centra byla zahájena v r. 2019. CPIC nabízí několik sociálních služeb, mezi které patří: sociální poradenství (ambulantní a terénní), právní poradenství, online poradenství; CPIC pořádá i řadu kurzů-adaptačně integrační kurz, sociokulturní kurz, kurzy českého jazyka (v online či prezenční formě). Mezi nabízené služby se zařazuje i komunikace se zaměstnavateli cizinců.

„Každý cizinec, kterému bylo od 1. ledna 2021 vydáno povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky, a dále každý cizinec, kterému po tomto datu bylo vydáno povolení k trvalému pobytu bez podmínky předchozího pobytu na území, je povinen absolvovat adaptačně integrační kurz, a to do jednoho roku ode dne převzetí

průkazu o povolení k pobytu.“ (citováno ze zdroje: www.integracnicentra.cz) Během adaptačně-integračního kurzu jsou cizinci seznámeni s povinnostmi a s právy, které vycházejí z pobytu na území České republiky; dále jsou jim nastíněny místní zvyklosti, či kultura.

Centrum pro integraci cizinců (CIC)

Centrum pro integraci cizinců (dále jen CIC) je obecně prospěšnou společností, které nabízí sociální poradenství, které je určené všem osobám starším 18 let, avšak nemohou ji využít žadatelé o azyl a o mezinárodní ochranu. Mezi další poskytované služby, patří služba Hermiona pro rodiny s dětmi (pro rodiny s dětmi ve věku 3-15, výjimečně 26 let). Hermiona zahrnuje mnoho činností, které jsou rozděleny na dvě skupiny-pro rodiče, a pro děti. Mezi činnosti pro rodiče patří, např.: pomoc při komunikaci se školou či úřady, možnost využít dobrovolníka, který rodiče seznámí s prostředím a českou kulturou, samozřejmostí je i dokázání na navazující služby či další odbornou pomoc. Mezi činnosti pro děti patří, např.: volnočasové aktivity, výuka českého jazyka, pomoc s výběrem střední školy/učiliště apod. CIC se zaměřuje i na cizince, kteří jsou nezaměstnaní. Jejich služeb mohou využít klienti, když potřebují pomoci např. se zpracováním profesního životopisu, nácvikem pracovního pohovoru, výběrem rekvalifikace či při samotné komunikaci s příslušnými úřady. CIC nabízí i vzdělávání pedagogickým pracovníkům ve školách, nebo pořádá workshopy pro lektory českého jazyka, který je vyučován jako cizí jazyk. (zdroj: www.cicops.cz)

Centrum psychologicko-sociálního poradenství Středočeského kraje, příspěvková organizace

Centrum psychologicko-sociálního poradenství Středočeského kraje má ve Středočeském kraji celkem osm poboček, z toho v Mladé Boleslavi se jedná o malou pobočku. Pracovníci pomáhají lidem v různých oblastech života (např. partnerské, rodinné a párové problémy, poradenství v oblasti náhradní rodinné péče, domácí násilí, traumata a mnoho dalších). V Centru pracuje sociální pracovník, dva psychologové,

terapeuti. Všichni pracovníci (vyjma sociálního pracovníka) zastávají současně i funkci manželských a rodinných poradců. (zdroj: www.poradnamb.cz)

Jistoty domova, z. ú

Jistoty domova jsou neziskovou organizací, s právní formou zapsaného ústavu. Jistoty domova poskytují mimo jiné odborné sociální poradenství, kde cílovou skupinou jsou nejen lidé se zdravotním postižením, ale i senioři, či rodiny s dětmi, které se ocitli v nepříznivé situaci, a nemohou a neumějí svou situaci řešit za použití vlastních zdrojů. Poradí Vám zde např. s navazujícími sociálními službami v dané oblasti, se sociálními dávkami, vyřizováním nezbytných úkonů na úřadech. (zdroj: www.jistotydomova.cz)

Laxus, z. ú.

Laxus je neziskovou organizací (zapsaný ústav) nabízí krátkodobé odborné sociální či rodinné poradenství, a to nejen drogově závislým, ale i jejich nejbližším. Laxus nabízí i jiné sociální a adiktologické služby (adiktologické znamená závislostní). Mezi nabízené služby patří ambulantní léčba, doléčování, diagnosticko-motivační program, program kontrolovaného pití, odkazy a zprostředkování navazujících služeb-např. na Semiramis a jeho kontaktní centrum v Mladé Boleslavi. (zdroj: www.laxus.cz)

Linka důvěry a Centrum psychoterapie Mladá Boleslav

Linka důvěry a Centrum psychoterapie Mladá Boleslav poskytuje odborné sociální poradenství především skrze telefonní hovory, které jsou anonymní. Nabízí se zde však i možnost osobní schůzky. Linka důvěry pomáhá lidem v různých krizích, zátěžových situacích, mezilidských vztazích apod. Na tuto organizaci se mohou obrátit i pedagogové, studenti. (zdroj: www.linka-duvery-mb.cz)

Luma MB, z. s.

Luma MB je neziskovou organizací (zapsaný spolek), která poskytuje sociální služby v regionu Mladoboleslavsko. Luma MB má dvě pobočky přímo v Mladé Boleslavi, a kontaktní místo v Mnichovo Hradišti. Tato organizace má velmi obsáhlou cílovou skupinu, pracuje se sociálně slabými, s oběťmi trestných činů, osobami žijícími v sociálně vyloučených lokalitách. Poskytuje v ambulantní i terénní formě odborné sociální poradenství, sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi; dále poskytuje terénní programy (vyhledávají, pracují s osobami v sociálně vyloučených lokalitách tak, aby se snažili svou nepříznivou situaci řešit) a nedílnou součástí poskytovaných sociálních služeb Lumy je potravinová a materiální pomoc. V rámci potravinové a materiální pomoci již několikrát pomáhali i rodině dvojčat z kazuistiky, uvedené v metodické části práce, kdy poskytli opakovaně jak oblečení pro děvčata, tak i potraviny. Luma se každoročně zapojuje i do Potravinové sbírky, kdy pracovníci (nejen) Lumy (zapojují se i jiné organizace) přijímají podle předem připraveného seznamu potravin či drogerie zakoupené věci od zákazníků. Tato sbírka se koná každý rok, vždy ve dvou vlnách-jarní (v dubnu) a podzimní (listopad). (zdroj: www.luma-mb.cz)

Respondeo, z. s.

Respondeo patří mezi nestátní neziskové organizace (zapsaný spolek), které působí v regionu Mladoboleslavsko. Provozují např. Občanskou poradnu Respondeo. Oblasti, kterým se poradna věnuje jsou obsáhlé. Zahrnují od sociálních dávek, po pracovněprávní vztahy, bydlení až po zadlužování a občansko-soudní řízení (exekuce, insolvence). (zdroj: www.respondeo.cz)

SONS, z. s.

SONS je neziskovou organizací (zapsaný spolek), která se zaměřuje a sdružuje osoby nevidomé či s těžkým zrakovým postižením. Mezi hlavní činnosti patří např. poradenství (právní a pracovně právní), poradenství a vyzkoušení ohledně vhodných

kompenzačních pomůcek, půjčovna těchto pomůcek, podpora zaměstnávání nevidomých osob a jejich sdružování, konání společenských akcí, společná snaha o bezbariérovost (architektonické nebo informační bariéry). SONS realizuje také výcvik vodících psů (ne však na odbočce Mladá Boleslav), nebo nabízí možnost besed a vzdělávacích programů i pro veřejnost (např. pro školy). (zdroj: www.sons.cz/mladaboleslav)

3 Shrnutí teoretické části

V teoretické části jsem se věnovala charakteristice základní školy běžného typu. Uvedla jsem cíle vzdělávání dle zákona. Dále jsem se zaměřila na popis jednotlivých pracovních pozic, které na vytipované základní škole běžného typu nalezneme. Zaměřila jsem se na pozici asistenta pedagoga, kde jsem popsala i kvalifikační a osobnostní předpoklady pro tuto funkci, a to z toho důvodu, že práce má poukázat na činnosti, které asistent pedagoga vykonává. Činnostmi AP se budu zabývat i v metodické části práce. Poté jsem ve zkratce představila poradenská zařízení v gesci MŠMT a spadající pod MPSV. Nedílnou součástí dané kapitoly bylo i seznámení čtenáře s neziskovými institucemi na Mladoboleslavsku, které poskytují odborné sociální poradenství. Dále jsem se nastínila nejen sociální problémy v regionu Mladoboleslavska, ale i vzdělávací a výchovné problémy dětí, se kterými se ve škole můžeme setkat.

III. Praktická část

4 Metodická část

Práce se zabývá zátěží asistenta pedagoga v případě, že na základní škole běžného typu není zřízena pozice sociálního pracovníka v regionu Mladoboleslavska. Hlavním cílem je vytipování oblastí, ve kterých by se mohl uplatnit sociální pracovník ve škole. Aktuálně tyto oblasti řeší asistent pedagoga místo sociálního pracovníka.

Hlavní cíl výzkumu

Zjistit, jaké jsou možné problematiky, které by mohl řešit sociální pracovník na běžné základní škole a vytipovat problémy žáků na základní škole běžné typu. Použitím kvalitativní metody polostrukturovaného rozhovoru budu zjišťovat, jakou představu mají pedagogičtí pracovníci vytipované školy o práci sociálního pracovníka.

Dílčí cíle výzkumu

DVC 1: Zjistit, jaký je pohled pedagogů na potřebu SP ve škole.

DVC 1.1: Zjistit, jaká je představa pedagogů o práci SP

DVC 2: Zjistit, jaký je pohled ostatních pedagogických pracovníků na potřebu SP ve škole.

DVC 2.1: Zjistit, jaká je představa ostatních pedagogických pracovníků o práci SP.

DVC 3: Zjistit, zda vnímají pedagogičtí pracovníci vytipované školy potřebnost SP ve škole.

DVC 3.1: Zjistit, zda vnímají ostatní pedagogičtí pracovníci školy potřebnost SP ve škole.

DVC 4: Zjistit, zda by vznik pozice sociálního pracovníka na škole byl přínosem z hlediska sociální pracovnice OSPODu

Pro splnění výše uvedených výzkumných cílů je zvolena kvalitativní výzkumná strategie. Použita je metoda polostrukturovaného rozhovoru, kdy jsou osloveni vybraní zaměstnanci vytipované školy, a to z již uvedených pracovních pozic v teoretické části, včetně managementu školy. Pro dokreslení náročnosti situace uvádím níže v práci kazuistiku, na níž chci poukázat na činnosti, které vykonávám a přesahují mé kompetence.

4.1 Výzkumné otázky

Hlavním cílem výzkumného šetření je zjistit, zda pracovníci vytipované ZŠ vnímají potřebu vzniku pozice sociálního pracovníka. Výzkumnou otázku jsem tedy formulovala takto:

Zjistit, jaký je pohled pedagogů na potřebu sociálního pracovníka ve škole?

Dále je stanoveno několik dílčích cílů, které nám výzkumnou otázku dále rozšiřují a upřesňují. Dílčí otázky se zaměřují na konkrétní představy ohledně práce sociálního pracovníka, pole působnosti sociálního pracovníka ve všeobecné rovině, ale i v rovině školy, podoba přítomnosti sociálního pracovníka ve škole, spolupráce s OSPODem a její důvody.

- **Otázka č. 1: Co nebo koho si představíte, když se řekne „sociální pracovník“?**
- **Otázka č. 2: Jaké oblasti by mohl SP všeobecně řešit?**
- **Otázka č. 3: Vnímáte potřebu SP na škole?**
- **Otázka č. 4: V jaké podobě byste upřednostňovala přítomnost SP ve škole?**
- **Otázka č. 5: Na jaké oblasti by se měl SP ve škole zaměřit?**
- **Otázka č. 6: Jste v současné době v kontaktu s OSPODem či jinou institucí v souvislosti se svými žáky?**

Výzkumné otázky pro sociální pracovníci z OSPODu:

- **Otázka č. 1: Vnímáte potřebu SP na škole?**
- **Otázka č. 2: V jaké podobě by přítomnost SP ve škole byla ideální?**

- Otázka č. 3: **Na jaké oblasti by se měl SP ve škole zaměřit?**

4.2 Zdůvodnění a charakteristika vybraného výzkumného vzorku

Ve školství převažují učitelky nad učiteli. To se odrazilo i ve výzkumném vzorku tohoto šetření. Výzkumný soubor se skládá ze zaměstnanců vytipované ZŠ, tuto skupinu můžeme dále rozdělit na učitele včetně managementu školy, a ostatní pedagogické pracovníky (asistenty pedagoga, vychovatelky školní družiny), a školního psychologa. Dále se výzkumný soubor skládá ze sociální pracovnice působící na OSPOD. Výzkum probíhal od počátku roku 2021 do března roku 2022. Zaměstnance jsem vybírala tak, aby byli zastoupeni pedagogové s dlouholetou praxí v oboru, tak i mladí učitelé s minimem zkušeností. Zároveň jsem nechtěla cílit pouze na učitele 1. stupně, z toho důvodu jsou zde zástupci i z řad učitelů působících na 2. stupni ZŠ. Všichni informanti jsou ženského pohlaví. Celkem bylo osloveno 19 informantek. Vzorek se skládal z 1 vychovatelky školní družiny, 2 asistentek pedagoga, které současně působí jako vychovatelky školní družiny, 3 asistentek pedagoga, školního psychologa, ředitele, který je zároveň učitelem 2. stupně, 6 učitelek 1. stupně, 4 učitelek 2. stupně, 1 sociální pracovnice z OSPODu.

Pro výběr informantů jsem tedy použila tato kritéria: Pracovnice je ochotná podělit se o své zkušenosti a názory. Mezi pracovníci musí být zastoupený jak 1. tak i 2. stupeň ZŠ. Pro zachování anonymity uvádím pouze počet let praxe a dosažený stupeň vzdělání. Pokud se jedná o informantku, která nepůsobila v minulosti pouze ve školství, je uvedena celková doba praxe a zvlášť doba praxe ve školství.

4.3 Zdůvodnění vybrané výzkumné strategie

Pro výzkumné šetření jsem zvolila kvalitativní výzkumné strategie. Jako výzkumnou metodu jsem použila metodu polostrukturovaného rozhovoru s vlastní konstrukcí, za využití přímých a rozhodovacích otázek. Polostrukturovaný rozhovor je hojně používanou metodou, kdy mám předem vymezen okruh otázek, které budu informantům pokládat. Tyto otázky jsou volné konstrukce a v případě nejasností ze strany výzkumníka je možno použít doplňující otázky. (Miovský, 2006) Při rozhodování o

použití výzkumné metody jsem mohla využít i metody dotazníkového šetření. Avšak psaná forma s sebou nese rizika, např. v podobě nepřesného pochopení otázky a neumožňuje informantovi se doptávat. Osobně upřednostňuji i z uvedených důvodů osobní kontakt. Rozhovory jsou časově náročnější výzkumnou metodou. S každým informantem se vede rozhovor individuálně, stejně jako přepis získaných dat a následné vyhodnocování.

Představy o práci sociálního pracovníka mohou být zkreslené, proto jsem se pokusila zjistit, jak sociálního pracovníka a jeho práci informanti vnímají.

4.4 Průběh výzkumného šetření

Všechny potencionální informanty jsem osobně oslovila, kdy jsem představila téma, cíl a účel své bakalářské práce a požádala je o spolupráci. Zároveň jsem se seznámila s výzkumným šetřením, s jeho průběhem, časovou náročností, následným vyhodnocením, zpracováním a zveřejněním výsledků. Důraz jsem dbala na anonymitu celého šetření. Požádala jsem všechny oslovené, aby si k tématu mé práce nevyhledávaly žádné informace, aby nedošlo ke zkreslení výsledků šetření. Od informantů jsem následně získala ústní souhlas s účastí v šetření. S každým z informantů jsem se individuálně domlouvala na místě a času realizace výzkumu. Musela jsem se přizpůsobit jejich časové vytíženosti. Setkání nám poněkud komplikovala situace ve škole ve spojitosti s pandemií Covidu-19. S každým informantem trval rozhovor kolem 30 minut. Během rozhovoru jsem se zaměřila na jejich názory a zkušenosti, co se týče všeobecné představy o práci sociálního pracovníka, zda už řešily ve spojitosti se svými žáky některé ze situací, při kterých by mohl pomoci sociální pracovník. Také jsem se zaměřila na to, zda vnímají potřebnost sociálního pracovníka na škole, v jaké podobě by měl být podle jejich názoru přítomný. Pro větší pocit pohodlí jsem nechala místo rozhovoru na samotných účastnících. Některým vyhovovalo prostředí ve škole, kde jsme šetření provedli v kabinetech, kde nás nikdo nevyrušoval, zároveň se zde cítily komfortně, protože byly v sobě známém a příjemném prostředí. S některými pracovníci jsem rozhovor realizovala v kavárnách, které si samy zvolily, této možnosti však využily čtyři účastnice. Cílem výzkumu bylo, aby odpovědi získané v průběhu tohoto šetření, byly co

nejpřirozenější. Po zodpovězení tazatelských otázek jsme pokračovaly nezávazně v dalších hovorech. Několikrát se stalo, že tazatelky navázaly na téma této práce a možnosti, které by nastaly, pokud by sociální pracovník ve škole opravdu působil. Tyto odpovědi jsem ale do výsledků již nezaznamenávala, nejsou cílem mé práce, i když byly zajímavé a mnohdy vedly k zamyšlení.

4.5 Způsob zpracování získaných údajů

Než jsme rozhovor započaly, domluvily jsme se s každou pracovnící individuálně, zda si přeje, aby rozhovor byl natočen na diktafon, nebo budu odpovědi zapisovat na papír. Všechny informantky souhlasily s písemným zaznamenáváním odpovědí. Výpovědi jsem si ihned během rozhovoru zaznamenávala v písemné podobě. Po ukončení rozhovoru jsem výpovědi přepsala do elektronické podoby, a to především pro větší přehlednost nejen při vyhodnocování. U některých odpovědí došlo k překrývání s jinými otázkami. Během jedné odpovědi tedy došlo k zodpovězení dvou otázek zároveň. Skrze otevřené kódování jsem následně analyzovala a vyhodnotila odpovědi. Součástí příloh (příloha č. 19) je ilustrační rozhovor s jednou informantkou.

4.6 Etika výzkumu

Všichni informanti byli předem informováni o anonymitě, účelu šetření a zpracování získaných dat. Současně jsem získala ústní souhlas s prezentací výsledků, tedy s použitím odpovědí do bakalářské práce. Celý výzkum a jeho vyhodnocení proběhne bez „střetu zájmů“ a nebude nijak ovlivněn. Účast všech oslovených na výzkumu je na dobrovolné bázi – nikoho nenutím se účastnit, ani odpovídat na všechny otázky, účast není ničím podmíněna, ani za ní informantovi nenáleží odměna. Rozhovory proběhnou v bezpečném prostředí a přátelské atmosféře. Nebude nijak potlačována či regulována autentičnost ani přirozenost projevů informantů. (Hendl, 2004)

4.7 Rizika výzkumu

Výzkumné šetření jsou spojené s různými riziky. Některá rizika mohou celý výzkum pozastavit, jiná mohou celý proces ztížit, např. výzkumník je nucen k dohledávání dalších informantů, přetransformování výzkumných otázek či úpravě hlavního cíle výzkumu. Mezi rizika tohoto výzkumu patří odmítnutí účasti na výzkumu. Dalším rizikem může být, pokud během rozhovoru či po jeho skončení se informant rozhodne neudělit souhlas s uveřejněním a zpracováním získaných dat. Během přípravy tazatelských otázek mi z nich vyplynulo další možné riziko-informantovi mohou mé otázky vyvolat nepříjemné situace, je tedy na místě celý rozhovor vést empaticky a taktně. Výsledky výzkumu by mohly být ovlivněny i současnou situací na Ukrajině, kde vypukla válka. V případě psychické nepohody nenutit informanta v pokračování rozhovoru, následně se ujistit, zda se psychické rozpoložení zlepšilo. (Miovský, 2006)

5 Popis a interpretace dosažených výsledků výzkumného šetření

V této kapitole se zaměřím na popis a interpretaci výsledků výzkumné šetření, které jsem získala skrze polostrukturované rozhovory. Rozhovorů se zúčastnili pedagogičtí pracovníci školy a sociální pracovnice SPOD, které jsem uvedla v podkapitole 4.2 Zdůvodnění a charakteristika vybraného výzkumného vzorku. Výpovědi informantů jsem převedla do písemné podoby, a získané informace jsou uvedené u jednotlivých podkapitol, věnujících se interpretaci výsledků jednotlivých dílčích cílů. Přičemž hlavním cílem práce je zjistit, jaké jsou možné problematiky, které by mohl řešit sociální pracovník na běžné základní škole a vytipovat problémy žáků na základní škole běžné typu.

5.1 Interpretace vztahující se k DVC 1

Pro získání dat k tomuto výzkumnému cíli jsem použila tazatelskou otázku č. 3 „**Vnímáte potřebu sociálního pracovníka na škole?**“ Získaná data k otázce č. 3: Všechny informantky se jednoznačně shodly, že vnímají potřebu sociálního pracovníka na škole. Pouze jedna informantka odpověděla stručně „ano“, zbývající svou odpověď rozvedly následovně: Informantka č. 1: *„Myslím si, že by to bylo přínosné, právě pro nasměrování rodiny k příslušným sociálním orgánům. V současné době není na škole nikdo, kdo by rodině poradil, na co mají třeba ještě nárok. Myslím různé sociální dávky.“* Informantka č. 2: *„Určitě, myslím si, že ta spojitost by tam měla být. Když bude dobře pracovat (pozn. myšleno sociální pracovník), bude se snažit pro dítě o to nejlepší, tak určitě. Ale musí to dělat, protože chce.“* Informantka č.: 3 *„Ano. Hned by se běželo za ním, vše by se řešilo hned. To by byly fronty.“* (na vysvětlení-odpovězeno s úsměvem) Informantka č. 4: *„O práci by neměl nouzi. V současné situaci určitě.“* Informantka č. 5: *„Myslím si, že ano, protože když se zaměřím třeba konkrétně na tu šikanu, děti nevědí, co to je. Označují tím všechno, co se jim od spolužáků nelíbí, jakýkoliv projev.“* Informantka č. 6: *„No, určitě, myslím si, že by to bylo potřeba. Mohl by chodit do tříd, víc s dětmi promlouvat, pomáhat psycholožce, aby měly možnost se vypovídat. S dětmi dělat kolečko. Problém by se hned u vzniku řešil a nemuselo by se čekat, až tam bude psycholožka.“*

Informantka č. 7: „*No, vzhledem ke složení našich žáků bych řekla, že ano. Mohl by se zaměřit víc na spolupráci s rodinou.*“

Z uvedených odpovědí vyplývá, že všechny učitelky by sociálního pracovníka na škole uvítaly.

5.1.1 Interpretace vztahující se k DVC 1.1

Pro získání dat k dílčímu výzkumnému cíl jsem využila tazatelské otázky č. 1 a 2. Získaná data k otázce č. 1 „**Co nebo koho si představíte pod pojmem sociální pracovník?**“: Všechny informantky shodně uvedly, že se jedná o člověka, který pomáhá lidem. Jedna dotazovaná toto blíže specifikovala jako „*zaměstnanec obce, který pomáhá v obtížné životní situaci*“. Šest informantek přímo uvedlo, že se jedná o člověka, který pomáhá rodinám. Čtyři informantky se ve svých odpovědích shodly, že sociální pracovník pracuje v oblasti sociálních dávek. Jedna informantka odpověděla, že sociální pracovník „*nějakým způsobem pomáhá lidem se specifickými potřebami*“. Toto mi na základě doplňující otázky „*Co tím myslí, specifické potřeby?*“ Doplnila, že se jedná o „*duševní zdraví, ale i tělesné zdraví, nebo nějaké postižení*“. Dvě informantky vypověděly, že sociálního pracovníka si představují jako člověka, který zprostředkuje kontakt (například rodiny a školy) a odkáže v případě potřeby na příslušné organizace, úřady. Jedna informantka uvedla, že si pod pojmem sociální pracovník představí „*poradenskou činnost*“. Informantka č. 9 uvedla, že sociální pracovník je podle jejího názoru „*Člověk, jehož hlavní pracovní náplň je komunikace a řešení problémů s lidmi v různých úrovních a situacích.*“

Získaná data k otázce č. 2 „**Jaké oblasti by podle Vás mohl všeobecně sociální pracovník řešit?**“: Dvě dotazované se shodly, že sociální pracovník by se mohl zabývat dětmi s problémovým chováním. Dvě informantky zdůraznily, že by sociální pracovník mohl fungovat jako prostředník mezi školou a rodinou, kdy jedna informantka doplnila „*Taky by mohl pomoci rodině najít neutrální místo pro řešení svých problémů*“. Dvě informantky se shodly napomoci sociálního pracovníka v oblasti socializace člověka „*aby člověk měl nějaký kolektiv kolem sebe, měl kam zapadat*“. Informantka č. 11 vypověděla „*Rozhodně rodinnou situací, ale nemyslím vztahy, ale děti, v jaké situaci se nacházejí, jak*

jim pomoci třeba ekonomicky, potom řešení složitých sociálních situací třeba myslím samoživitelky. To by bylo hlavně v terénu, ale i na úřadě. Když už rodiny situaci nezvládají, tak nějaká pomoc přímo dětem, někdy je odchod dítěte z rodiny to nejlepší pro dítě. Pomoc třeba i sepsat smlouvu, žádost a tak podobně.“ Jedna informantka vyjádřila svou představu, kterou vzápětí označila jako „nejspíš nereálnou“ - „*Měl by řešit hlavně to, když se rodina nestará o děti, měl by jim podle mě odebrat sociální dávky.*“

Z výzkumu vyplývá, že představa pedagogů o práci sociálního pracovníka není zcela jasná.

5.2 Interpretace vztahující se k DVC 2

Pro získání dat k tomuto výzkumnému cíli jsem použila tazatelskou otázku č. 3 „**Vnímáte potřebu sociálního pracovníka na škole?**“ Získané informace k otázce č. 3: Pět informantek se shodlo, že sociální pracovník na škole by měl být. Jedna informantka si nebyla jistá, odpověděla „*asi ano*“. Pouze jedna informantka odpověděla záporně.

Ze získaných dat vyplývá, že sociálního pracovníka by na škole uvítala více než polovina ostatních pedagogických pracovníků.

5.2.1 Interpretace vztahující se k DVC 2.1

Pro získání dat na tento dílčí výzkumný cíl jsem využila otázky č. 1 a 2. Získaná data k otázce č. 1: „**Co nebo koho si představíte, když se řekne „sociální pracovník“?**“ Všechny informantky se ve svých odpovědích shodovaly na tom, že sociální pracovník pomáhá lidem. Tři informantky shodně odpověděly, že sociální pracovník pomáhá lidem v různých životních situacích. U dvou informantek se shodovala odpověď, že sociální pracovník „*by měl umět nasměrovat lidi, když potřebují něco vyřídit.*“ Při použití doplňující otázky „*Jestli mi to mohou blíže upřesnit, co je tím myšleno?*“ se shodly na vyřizování záležitostí na úřadech. Dvě informantky se ve svých odpovědích shodly, že sociální pracovník pracuje v různých organizacích poskytujících péči, ale i na úřadech. Jedna z informantek uvedla, že sociální pracovník pracuje „*se skupinou bezdomovců,*

závislých osob atd.“ Jedna z dotazovaných specifikovala sociálního pracovníka jako ženu. Jedna informantka zde uvedla, že sociální pracovník *„svou práci dělá proto, že ho baví a naplňuje, nikoliv kvůli platu.“* Pouze jedna z dotazovaných uvedla, že si sociálního pracovníka představí jako *„paní Zubatou z filmu Kolja“*. Informantka č. 17 odpověděla *„Dysfunkčnosti mezilidských vztahů v rámci rodiny a školy. Sociální pracovník by měl být ten, kdo vymýšlí tu nápravu, ukáže, jak to mají dělat správně.“*

Získaná data k otázce č. 2 **„Jaké oblasti by podle Vás mohl všeobecně sociální pracovník řešit?“**: Všechny informantky se shodly na tom, že sociální pracovník by mohl pracovat s rodinou. Čtyři informantky se v odpovědích shodly, že by se sociální pracovník mohl pracovat seniory. Dvě informantky se shodly v práci s cizinci, dále s dětmi, které mají výchovné problémy, s bezdomovci, a v oblasti sociálních dávek. Jedna informantka navíc uvedla *„péči o lidi ve vězeňství a oblast zdravotnictví“*. Pouze jedna informantka řekla, že *„neví, čím vším se zabývají“*.

Z odpovědí informantek vyplývá, že nemají jasnou představu a práci a oblastech působení sociálního pracovníka. Informantky se však shodly, že se jedná o člověka, který pomáhá slabším, především s rodinou.

5.3 Interpretace vztahující se k DVC 3

Pro získání dat na tento dílčí výzkumný cíl jsem využila otázky č. 4 **„V jaké podobě by měl být sociální pracovník ve škole přítomen? Konsiliárně nebo stabilně? Na jaké oblasti nebo problémy by se měl ve škole zaměřit?“** Získaná data k otázce č. 4: Tři informantky se shodly, že by sociální pracovník měl být ve škole přítomen celý týden, kdy jedna informantka svou odpověď rozvedla takto: *„Měl by být ve škole denně. Jedině tak pronikne do všech problémů.“* Čtyři z dotazovaných odpověděly, že by měl být přítomen *„asi dva dny v týdnu“*, přičemž jedna z informantek svou odpověď rozvedla takto: *„Myslím tak dva dny v týdnu, pohyblivá pracovní doba podle potřeby, protože by pravděpodobně chodil i do terénu, do rodin.“* Jedna informantka vypověděla *„minimálně tři dny v týdnu, určitě dopoledne“*. Jedna informantka odpověděla *„Jeden den v týdnu, celý den. Nejlepší by byla středa, do té doby by se to nakupilo.“* Jedna informantka odpověděla následovně: *„Podle potřeby. Měl by být k dispozici, když budu potřebovat.“*

Neumím říct, zda na plný úvazek, ale například na 4 vyučovací hodiny každý den. Třeba od 10 hodin, aby byl dostupný pro 1. i 2. stupeň. Dostupný průběžně, přece jen je těch dětí a rodin, které mají problémy hodně.“. Jedna informantka nedokázala na otázku četnosti přítomnosti sociálního pracovníka ve škole odpovědět.

Na podotázku, **„Na jakou oblast nebo problémy by se měl ve škole zaměřit?“** odpovídaly informantky: Informantka č. 1: *„Začlenění do kolektivu, prospěchem, chováním. Pokud se prospěch dítěte výrazně zhorší, může to značit problém v rodině. To stejné s problematickým chováním. Tehdy může sociální pracovník zasáhnout a začít toto řešit.“* Informantka č. 2: *„Čemu by se měl věnovat? Jak to vypadá v rodině a jak to tam funguje. Mnohdy odsuzujeme dítě, ale za něco, co nemá zázemí už v rodině. Abychom věděli, jaké zázemí dítě má. Může to pomoci v přístupu a náhledu na dítě. Snadno se řekne „on je hajzlík“, ale málokdo se ptá a zajímá proč. Vždy je dítě nějaké, ale to, protože někde vyrůstá. Kde, to my nevíme a mnohdy se učitelé ani nezajímají.“* Informantka č. 3: *„Týrané děti, děti s kázeňskými problémy, myslím „nevychované děti“, agresivní, zanedbávání péče, třeba když je evidentní nedostatečné oblečení, kdy v zimě chodí skoro bosky, chybějící svačiny a podobně.“* Informantka č. 4: *„Podle mě by měl pomáhat učitelům, rodičům i žákům s výchovnými problémy. Třeba být i takový mediátor jednání rodina-škola. Máme hodně žáků, o které se rodiče v podstatě nestarají. Mohl by jim např. pomáhat s hledáním mimoškolních aktivit. Také rodičům v náročných životních situacích. Byl by přeci jen blíže, než "úředník na městě".“* Informantka č. 8: *Jednak by měl řešit děti, ale taky rodiče, přístup k výuce, dbát na to, aby děti nějak fungovaly, hlavně příprava do školy a chování.“*

Dle převládajících výpovědí informantek z výzkumu vyplývá, že sociální pracovník by měl být přítomen ve škole dva dny v týdnu. Velká shoda rovněž panovala u možnosti celodenní přítomnosti. Co se týče oblastí, kterými by se sociální pracovník měl zabývat, převládala odpověď-rodina, zázemí dítěte.

5.3.1 Interpretace vztahující se k DVC 3.1

Pro získání dat na tento dílčí výzkumný cíl jsem využila otázky č. 4 **„V jaké podobě by měl být sociální pracovník ve škole přítomen? Konsiliárně nebo stabilně?“**

Na jaké oblasti nebo problémy by se měl ve škole zaměřit?“ Získané informace: Jedna informantka v předchozí otázce odpověděla, že nevnímá potřebu sociálního pracovníka na škole, z tohoto důvodu neodpovídala na otázku č. 4. Tato otázka vyvolala u informantek nejistotu (která vyplývá z neznalosti sociální situace svých žáků či svěřenců, kterou informantky zmínily během rozhovorů), která je patrná z odpovědí. Informantka č. 12: *„Myslím, že výše úvazku by záležela na velikosti a složení školy...od polovičního úvazku až po konziliární činnost 1x týdně.“* Informantka č. 13: *„Nedokážu to takhle říct. Záleží jak na jaké škole, kde ta škola je. Bylo by to spíše škola od školy. Ale minimálně jeden den v týdnu by měl být všude, na všech školách. Měl by se zaměřovat na všechno, co jsem už řekla. Možná by mohl být ještě ve spolupráci s městem. Myslím městským úřadem. Kdy by mohl dát třeba návrh na nějakou službu, která by byla potřeba, a ve městě nebo nejbližším okolí není.“* Informantka č. 14: *„Minimálně dva dny v týdnu. Dopoledne od osmi do dvanácti by bylo důležitý. Myslím, že učitelé by toho měli hodně na srdci.“* Informantka č. 15: *„Jak často nevím, jednou týdně?“* Informantka č. 17: *„Pořád. Vzhledem k tomu, že učitelé nemají také pořád čas. Když potřebuješ něco řešit, potřebuješ to hned a ne čekat, až bude konzultační den.“*

Dle převládajících výpovědí informantek z výzkumu vyplývá, že sociální pracovník by měl být přítomen ve škole dva dny v týdnu.

5.4 Interpretace vztahující se k DVC 4

Pro získání dat k tomuto dílčímu výzkumnému cíli jsem využila otázek: **„Vnímáte potřebu sociálního pracovníka na škole? V jaké podobě by přítomnost sociálního pracovníka ve škole byla ideální? Na jaké oblasti by se měl sociální pracovník ve škole zaměřit?“** Získané informace: Z výpovědi sociální pracovnice vplynulo, že vnímá potřebu sociálního pracovníka na škole a jeho pozici by uvítala. *„Myslím, že využití a náplň práce by tam byla a myslím si, že náplň se bude zvětšovat, například teď po pandemii. Určitě by měl spolupracovat se školním psychologem. Psycholog by měl být na škole stabilně. Ve spolupráci by si sami vytipovávali děti, se kterými by bylo potřeba pracovat, třeba na základě indicií od učitelů. Sociální pracovník by se určitě měl soustředit na ohrožené děti. Zjistit, proč je dítě ohrožené, co se v rodině*

děje, jestli by tu situaci zvládl sám vyřešit v rámci svého vzdělání, nebo jestli už je to na kontaktování nás, OSPODu.“

Při otázce podoby přítomnosti sociálního pracovníka informantka odpověděla „*To záleží na náplni práce a kompetencích, které by mu ta škola dala. To spíš ukáže praxe.*“

5.5 Kazuistika rodiny s dvojčaty

Kazuistika je druhem případové studie, a řadí se mezi základní typy kvalitativního výzkumu. Patří k nejvíce používané formě jednopřípadové studie především v psychologii. „*Jedná se o podrobnou studii jedné osoby, kdy se zaměřujeme na různé oblasti jejího života a snažíme se sestavit celkový obraz daného případu v souvislostech (Hendl, 1999) tak, aby tento obraz byl strukturován výzkumnou otázkou a cílem.*“ (Mioviský, 2006:95).

Děvčata Anička (10) a Eliška (10) jsou dvojčata. Narodila se do úplné rodiny. Průběh těhotenství a porodu mi není znám. Otec (56) i matka jsou romského původu. Otec je od dětství neslyšící, zvládá částečně odezírat ze rtů, neumí číst ani psát, zvládne se podepsat, neovládá oficiální český znakový jazyk. S rodinnými příslušníky se dorozumívá skrze jakousi vlastní verzi znakového jazyka.

Otec vyrůstal u své matky, která vždy vše zařizovala až do své smrti. S otcem vyrůstala zároveň i jeho neteř Pavla, která se vším potřebným po smrti otcevy matky vypomáhala. Pavla má však svou rodinu, v současnosti má půlroční dítě, plánuje svatbu, před mateřskou dovolenou pracovala na plný úvazek ve státní správě. Pavla se vždy snažila rodině pomoci. Otec pracoval 20 let ve Škoda Auto na dělnické pozici.

Ve věku dvou měsíců dvojčat matka bez udání důvodu, a bez předchozího upozornění, opustila a ponechala je tak otci. Matka odcestovala do Irska, kde založila novou rodinu. S původní rodinou je v občasném kontaktu skrze Skype a telefon. Kvůli potřebě zajištění péče o dvojčata byl nucen pracovní poměr ukončit. Se všemi formalitami (např. vyřízení sociálních dávek, rodičovského příspěvku, ukončení pracovního poměru) otci pomáhala Pavla. Od té doby, co otec nepracuje, pobírá sociální dávky a rodina se

potýká s finančními problémy. Navíc se nejstarší syn Tadeáš chytil do tzv. dluhové pasti, kdy měl mnoho půjček a neplatil splátky. Otec je začal splácet za něj, aby ho uchránil od exekucí. Což představuje další finanční zatížení rodiny. Otec nepobírá invalidní důchod, nepoužívá naslouchadla, velice často střídá partnerky. Rodina je pod dohledem místních pracovních OSPOD, avšak otec s nimi příliš nespolupracuje. Dvojčata měla nařízený odklad školní docházky, kdy navštěvovaly přípravný ročník. Před třemi lety došlo ke změně sociální pracovnice, která má děvčata přidělena v rámci dozoru. Během prvních dvou let sociální pracovnice ani jednou děvčata neviděla, protože dle jejích slov nebyl důvod k setkání. Sociální pracovnice neviděla, jaké zázemí děvčata mají a v jakých podmínkách žijí. Až díky loňskému vyostřenému konfliktu s matkou se se sociální pracovnicí seznámila.

Během posledního roku se spolupráce rodiny s Pavlou velice zhoršila. Žádný z členů rodiny neprojevuje žádnou snahu, není aktivní ve snaze svou situaci změnit či zlepšit. Díky tomu se potýkají s problémy ohledně vyřizování různých úředních záležitostí. Od narození druhého Pavlíniny dítěte již nemá Pavla prostor, čas ani sílu, aby rodině pomáhala. Většinou doprovází otce na úřady děvčata, kde mu tlumočí. Děvčata mají dva starší sourozence-sestru Veroniku (15) a bratra Tadeáše (22).

Matka v loňském školním roce navazovala častěji kontakt s děvčaty (dříve se o děvčata nezajímala), kdy je pravidelně informovala o tom, že se přestěhují za ní a budou výhradně v její péči. Celá tato situace děvčata velice znepokojovala, byly nesoustředěné, nejisté a plné obav. Ve stejném školním roce byly u Aničky během výuky pozorovány záškuby těla, soustředěnost při výuce se pozvolna zhoršovala. Otec situaci ignoroval, i přes doporučení školy nevyhledal žádného specialistu pro vyšetření Aničky. Avšak v létě loňského roku došlo mezi rodinou a matkou dvojčat ke konfliktu. Tehdy matka chtěla, aby za ní dvojčata odcestovala do Irska, kde by s ní zůstala. Otec nejprve souhlasil. Nakonec došlo k velké hádce, jejímž výsledkem bylo, že se následný kontakt s matkou výrazně omezil, a zájem o děti ze strany matky opadl.

Nejstarší sourozenec se již osamostatnil a založil vlastní rodinu, žije ve vesnici cca 25 km vzdálené od otce. Rodina s děvčaty bydlí na ubytovně v okrajové městské části velkého města (město-cca.50 tis. obyvatel). Děvčata nemají vlastní pokoj.

Děvčata navštěvují 4. ročník běžné základní školy, kdy každý den dojíždějí MHD. U Aničky byla diagnostikována během 1. ročníku lehká mentální retardace s podpůrným opatřením 3. stupně (asistent pedagoga, IVP), na konci 2. ročníku byly nově doporučené minimální výstupy. Na konci 3. ročníku bylo doporučeno vzdělávání podle speciálních učebnic (nakladatelství Septima). Výuku Anička zvládá s velkými obtížemi, pokud používá pomůcky připravené asistentem, jsou výsledky průměrné, v opačném případě většinou nedostatečné. Eliška výuku zvládá průměrně, se stupňující se náročností probíraného učiva se však začínají objevovat problémy, výsledky jsou na úrovni slabšího průměru. Veronika opakuje 8. ročník, přičemž tento školní rok nepožádala o umožnění pokračování studia i v devátém ročníku. Posledních několik let je výrazně upozorňováno pedagogy na Veroničin přístup ke škole a vzdělávání. Veronika neplní domácí úkoly, neučí se, má velmi špatné studijní výsledky. V tomto školním roce se tyto problémy postupně stupňují, kdy již několikrát bez vědomí pedagogů opustila svévolně budovu školy za účelem kouření, za což byla jí byla udělena důtka ředitele školy. Veronika má mnoho zameškaných hodin.

V rodině neprobíhá téměř žádná příprava do školy, děvčata mnohdy neplní úkoly. Slovní zásoba je velice omezena na jejich věk, jsou velice nesamostatná. Z finančních důvodů rodiny se děvčata nezúčastnila žádné školní akce, ani výletu. Nenosí do školy pomůcky, nedbají o pořádek. Během posledního roku se občas stane, že přijdou ve špinavém oblečení do školy. Děvčata docházejí na obědy do místní školní jídelny, kde obědy jsou hrazeny anonymní dárkyní. Pokud by tato dárkyně nehradila obědy, děvčata by neměla zajištěna stravu. Škola se snažila rodině pomoci, a zajistila doučování skrze dobrovolníky z místní neziskové organizace, avšak ze strany rodiny nebyl o spolupráci zájem. Doučování bylo po 14 dnech ukončeno ze strany rodiny. Rodina využívá jedné místní neziskové organizace, která nabízí materiální pomoc potřebným rodinám.

Distanční on-line výuky se děvčata neúčastnila, nemají doma počítač, tablet ani internet. Veronika neplní úkoly, neodevzdává včas zadanou práci, nekomunikuje se školou. V době, kdy byly školy uzavřeny se žádné z děvčat doma neučilo, nepochvíčovala si ani již naučené, zapomínala a problémy a mezery ve vzdělání se stále prohlubovaly. Anička a Eliška neumějí ani ve 4. ročníku plynule číst, slabikují, občas čtou po jednotlivých hláskách, nerozumějí obsahu čteného. Anička a Eliška neumějí zacházet

s výpočetní technikou. Děvčata se také obávají budoucnosti, nejednou se mě v loňském roce ptaly, co s nimi bude, jestli půjdou do ústavu. U děvčat se objevila nejistota svého stabilního zázemí, což jsem pozorovala především od té doby, co začaly mluvit o tom, že je matka chce do péče. Především Anička tuto situaci špatně psychicky snášela. Díky vyostřenému konfliktu však tato nejistota pominula, v současné době se mi děvčata jeví jako spokojená.

Dvojčata na sebe byla hodně fixována. Eliška zastává pozici hlavního komunikátora s okolím. Anička není schopna samostatně vyjádřit své potřeby, myšlenky, přání. Fixace se postupem času mírně zlepšila, Anička se snaží více záležitostí vyřídit bez Elišky, ale stále je zde výrazná bariéra v podobě malé slovní zásoby.

Vymezení situace

Dvojčata působí zanedbaným dojmem, kdy nemají v rodině dostatečné zázemí, podporu. Dvojčata jsou poměrně sociálně izolovaná, nemají kamarády, neumějí se příliš mezi vrstevníky chovat, komunikace je omezená. Děvčata nemají mnoho zážitků, jsou neustále pouze doma či v bezprostředním okolí. Výchova není důsledná, vzdělávání není v rodině dostatečně podporováno. Finanční situace rodiny není příznivá. Otec je dlouhodobě nezaměstnaný, nesamostatný.

Děvčata, se kterými pracuji nemají téměř žádnou domácí přípravu na výuku, rodinou ve vzdělávání nejsou podporovány, vzdělání pro rodinu není prioritou. Do školy ve většině případů nepřinesou pomůcky, nebo jejich obstarání trvá nepřiměřeně dlouho. S tím mohou být spojeny i ekonomické důvody rodiny. Setkávám se ve své praxi s dětmi, které jsou ve škole bez svačiny, protože rodiče neměli peníze, aby koupili pečivo. Pomáhala jsem řešit rodičům problém ohledně placení stravného ve školní jídelně. Chlapec byl téměř dva měsíce bez obědů, i přesto, že rodiče jsou oba zaměstnaní. Nebo sem mohou spadat i rodiny, kde je jeden nebo oba rodiče dlouhodobě nemocný. Tyto rodiny se potýkají s výraznou finanční zátěží, vyčerpáním, mnohdy i s pocity bezmoci. Toto vše se na dítěti dříve či později odrazí.

Práce sociálního pracovníka

- Sociální pracovnice by posoudila a vyhodnotila možnosti, rizika a potřeby rodiny. Podle vyhodnocení by si sestavila přehled organizací, které by mohly rodině pomoci.
- Sociální pracovnice by měla zjistit bližší okolnosti bytové situace, v níž rodina žije. Pokud podmínky a prostředí nebude vhodné, sociální pracovnice by měla pomoci se zjištěním vhodných možností a zažádáním o vhodnější byt.
- Bylo by dobré společně s otcem požádat o invalidní důchod.
- Sociální pracovnice by měla zjistit a informovat otce ohledně možností využívání dalších sociálních dávek.
- Doporučila bych, aby se sociální pracovnice skrze konzultaci s právníkem za přítomnosti otce prokonzultovala možnost naplnění scénáře, kdy se děvčata ocitnou v zahraničí v péči matky – pokud lze řešit předběžným opatřením o svěřením děvčat do výhradní péče.
- Sociální pracovnice společně s otcem mohou prokonzultovat možnosti přivýdělnku/brigády, zaměstnání či pokusit se zajistit zaměstnání u Škoda Auto, která disponuje i chráněnými místy pro OZP. Popř. ve městě a nejbližším okolí se nacházejí i další chráněné dílny. V úvahu přichází i návštěva ÚP nebo možnost rekvalifikace.
- Sociální pracovnice by měla zajistit návštěvu specialisty v oblasti Otorinolaryngologie a foniatry, kde by se zjistily možnosti zajištění sluchadel či jiné kompenzační pomůcky. Dle vyjádření lékaře sjednat návštěvu Pro-audio s. r. o., které se nachází téměř v centru města.
- Sociální pracovnice by mohla po domluvě s otcem se pokusit navázat spolupráci s neziskovou organizací, která se zaměřuje na osoby se sluchovým postižením (např. Tichý svět). Otec by se mohl naučit i oficiální český znakový jazyk, kdy by se usnadnila veškerá následující komunikace s otcem.
- Sociální pracovnice by se mohla spojit se školou, kterou děvčata navštěvují a pomoci vysvětlit otcovi veškeré okolnosti spojené s možností dočasné výpůjčky notebooku alespoň pro Veroniku.
- V daném městě působí dobrovolnické centrum, ale i Střední pedagogická škola – zde by mohla sociální pracovnice (v případě projevení zájmu otce) oslovit vedení školy s pomocí v oblasti dobrovolnictví, kdy by dobrovolníci děvčata doučovali.

- Sociální pracovníce by také mohla požádat o pomoc OSPOD (jak ve věci zlepšení bytových podmínek, tak např. doporučení dalších neziskových organizací v okolí, dobrovolnického centra). Tyto organizace by sociální pracovníce doplnila do přehledu zmíněném výše.
- OSPOD nabízí letní tábory pro děti, které mají ve své péči – děvčatům by takový tábor mohl pomoci – naučily by se být více samostatné, došlo by k rozvoji komunikace, a především k nějakým novým zážitkům.
- Sociální pracovníce by se mohla i skrze pracovníky neziskové organizace pro neslyšící pokusit vysvětlit otci, že vyšetření Aničky může být důležité, aby se zjistilo, že vývoj Aničky není ohrožen latentní formou nějakého onemocnění CNS.
- Na místě by bylo i zkontrolovat výdaje a příjmy rodiny, nalézt možnosti úspory.
- V případě přetrvávajících stavů obav a nejistoty u Aničky doporučení návštěvy psychologa, kdy by měl vysvětlit i starší sestře, jak s Aničkou mluvit, aby strachům předcházeli.

6 Shrnutí výzkumné části

V metodické části jsem stanovila hlavní cíl: **zjistit, jaké jsou možné problematiky, které by mohl řešit sociální pracovník na běžné základní škole a vytipovat problémy žáků na základní škole běžné typu** a dílčí výzkumné cíle, z nichž vycházejí výzkumné otázky. Byl představen výzkumný vzorek, průběh samotného výzkumu, jeho etika i rizika. Následoval popis a interpretace výsledků výzkumu, a na dokreslení byla uvedena kazuistika rodiny s dvojčaty.

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 18 pedagogických pracovníků vytipované základní školy, z toho 10 pedagogů a ředitel školy, který je současně i pedagogem (celkem 11 pedagogů). Všichni pedagogové měli vysokoškolské vzdělání, pouze jedna informantka dosáhla bakalářského stupně, ostatní magisterského. Pro představu uvedu, že tři informantky působí ve školství do 5 ti let praxe. Jedna informantka působí ve školství od 5 do 10 let praxe. Tři informantky působí ve školství od 25 do 30 let praxe. Dvě informantky působí ve školství od 35 do 40 let praxe. Dvě informantky působí ve školství více než 41 let praxe.

Ostatní pedagogičtí pracovníci (včetně školního psychologa) dosáhly následujícího vzdělání: Dvě informantky mají vysokoškolské vzdělání, jedna vyšší odborné, čtyři střední odborné s maturitou nepedagogického směru (všechny mají kurz asistenta pedagoga). Dvě informantky působí ve školství do 5 let praxe. Tři informantky působí ve školství od 5 do 10 let praxe. Dvě informantky působí ve školství od 30 do 35 let praxe. Sociální pracovnice OSPODu má vyšší odborné vzdělání, s praxí 3 roky na zmíněné pozici.

Výzkumným šetřením se prokázalo, že pedagogičtí pracovníci i sociální pracovnice z OSPODu, by uvítali sociálního pracovníka na škole. Při vyhodnocování získaných dat jsem očekávala, že představy dotazovaných ohledně sociálního pracovníka budou více zkrácené a nepřesné, což se nepotvrdilo. Překvapilo mě, že více než polovina z informantek (přesně 7) řešila u dítěte týrání, zneužívání či zanedbávání. Předpokládala jsem, že se informantky budou více zmiňovat o problémech spojených s pandemií koronaviru, což se nestalo. Pouze v jednom případě řešila informantka zanedbávání žáčky v důsledku pandemie. Pozitivně hodnotím, že všechny informantky jsou vnímavé

k problémům svých žáků a mají snahu je řešit. Závěr výzkumného šetření je tedy takový, že 18 z celkového počtu 19 informantů by uvítalo pozici SP na škole. Z výsledků také vyplývá, že SP na škole by se měl dle informantů zaměřit především na spolupráci s rodinou, měl by zároveň fungovat jako prostředník pro snazší komunikaci mezi školou a rodinou. Současně by měl být schopen poradit, případně odkázat na příslušné organizace, podle potřeb jedinců či rodin.

Závěr

Problémy dětí nejsou zanedbatelné, nesmí se přecházet. V opačném případě mohou mít i fatální následky s dopadem nejen na rodinu dítěte. Rodin, které se potýkají s finančními, výchovnými či jinými problémy je mnoho. A vzhledem k současné situaci se domnívám, že se jejich počet bude zvyšovat. Tématem mé bakalářské práce byla *Zátěž asistenta pedagoga na běžné základní škole v případě absence funkce sociálního pracovníka v regionu Mladoboleslavsko*. Nad problematikou zátěže asistenta pedagoga jsem se zamýšlela z toho důvodu, že jako asistent pedagoga na základní škole běžného typu pracuji.

Touto prací jsem chtěla poukázat na možnou zátěž, která může být kladena na asistenta pedagoga v případě, kdy na škole nepůsobí sociální pracovník. Na kazuistice jsem se snažila poukázat na činnosti, které by v konkrétním případě mohl sociální pracovník řešit. Situace děvčat z kazuistiky mne oslovila, proto se snažím v rámci svých možností dvojčatům pomoci. Narážím však na hranice svých kompetencí, zároveň jsou problémy, které ohledně dvojčat řeším pro mě zátěží. V tomto případě by mohl sociální pracovník velmi pomoci. Věřím, že ve vzájemné spolupráci bychom dokázali nejen těmto dětem pomoci.

Cílem práce bylo zjistit, jaké jsou možné problematiky, které by mohl řešit sociální pracovník na běžné základní škole a vytipovat problémy žáků na základní škole běžného typu. Jak z výzkumu vyplynulo, pedagogové sami poukazovali na potřebu pomoci rodinám, zároveň zdůrazňovali potřebu vzájemné komunikace rodiny a školy, která mnohdy nefunguje.

Má práce může být přínosná zřizovatelům či ředitelům škol, kteří vnímají své žáky na partnerské úrovni, a snaží se školy vést cestou dialogu. Zřízení pozice sociálního pracovníka na škole by mohla vést ke zlepšení vzájemné komunikace mezi školou a rodinou, problémy by se mohly podchytit včas a jejich dopady by mohly být menší. Vhodná může být i pro studenty učitelství, nebo sociální práce v možném přístupu k žákům. Práce může být přínosná pro nově vznikající Asociaci sociálních pedagogů, která se snaží o legislativní ukotvení a prosazení pozice sociálního pedagoga na školách.

Seznam použité literatury

BENDL, S., HANUŠOVÁ, J., LINKOVÁ, M. *Žák s problémovým chováním: cesta institucionální pomoci*. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton, 2016.

ČADILOVÁ, V., ŽAMPACHOVÁ, Z. *Povolání: asistent pedagoga: kompetence asistenta pedagoga podporujícího žáky s poruchou autistického spektra*. V Praze: Pasparta, 2021.

DVOŘÁKOVÁ, M. *Základní učebnice pedagogiky*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada).

HENDL, J. *Přehled statistických metod zpracování dat*. Portál, 2004.

KELLER, J. *Úvod do sociologie*. 5. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004. Studijní texty, sv. 2.

MATĚJČEK, Z., KLÉGGROVÁ, J. *Praxe dětského psychologického poradenství*. Vyd. 2., aktualiz. a upr., V Portálu 1. Praha: Portál, 2011.

MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J., ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010.

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada, 2006.

NOVOSAD, L. *Poradenství pro osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním: základy a předpoklady dobré poradenské praxe*. Praha: Portál, 2009.

NOVOSAD, L. *Základy speciálního poradenství: struktura a formy poradenské pomoci lidem se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním*. Praha: Portál, 2000.

PIPEKOVÁ, J. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Brno: Paido, 2006.

POKORNÁ, V. *Teorie a náprava vývojových poruch učení a chování*. Vyd. 3., rozšířené a opravené. Praha: Portál, 2001

PRŮCHA, J., MAREŠ, J., WALTEROVÁ, E. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003.

PUGNEROVÁ, M., KVINTOVÁ, J. *Přehled poruch psychického vývoje*. Praha: Grada, 2016. Psyché (Grada).

ROZSYPALOVÁ, M., MELLANOVÁ, A., ČECHOVÁ, V. *Psychologie a pedagogika I: pro střední zdravotnické školy*. Praha: Informatorium, 2003.

SERFONTEIN, G. *Potíže dětí s učením a chováním*. Praha: Portál, 1999. Rádci pro rodiče a vychovatele.

UHLÍŘ, J. *ÁDÉHÁDĚ: jak na emoce dětí s ADHD*. Praha: Raabe, [2020]. Dobrá škola.

URBAN, L. *Sociologie: klíčová témata a pojmy*. Praha: Grada, 2017.

VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014.

VÁGNEROVÁ, M. *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Praha: Karolinum, 2005.

ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD*. Vyd. 12. Praha: Portál, 2015.

Internetové zdroje

Asociace dětské a dorostové psychiatrie [online]. [27. 2. 2022]. Dostupné z:

<https://www.addp.cz/dusevni-poruchy/adhd/>

Centrum na podporu integrace cizinců [online]. [16. 2. 2022]. Dostupné z:

<http://www.integracnicentra.cz/>

Centrum pro integraci cizinců [online]. [16. 2. 2022]. Dostupné z:

<https://www.cicops.cz/>

Centrum psychologicko-sociálního poradenství Středočeského kraje [online].

[27. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.poradnamb.cz/clanky/o-nas/>

Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ pro Středočeský kraj [online]. [7. 2. 2022].

Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/mlada_boleslav_s_nazvy_obci_barevne

Český statistický úřad: Tiskové zprávy. Výsledky sčítání bezdomovců [online]. 2011

[14. 2. 2022]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/vysledky_scitani_bezdomovcu

Český statistický úřad: Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let [online]. [21. 2. 2022]. Dostupné z:

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=426&filtr=G%7EF M%7EF Z%7EF R%7EF P%7E S%7E U%7E301-501-401-202-411_null &katalog=30853&pvo=ZAM01-A&pvo=ZAM01-A&str=v178&c=v3~8 RP1993

Jistoty domova, z. ú. [online]. [26. 2. 2022]. Dostupné z:

<https://www.jistotydomova.cz/poradenstvi>

Laxus, z. ú. [online]. [26. 2. 2022]. Dostupné z: <http://www.laxus.cz/centra/ambulantni-centrum-mlada-boleslav/>

Linka důvěry a Centrum psychoterapie Mladá Boleslav [online]. [27. 2. 2022].

Dostupné z: <https://www.linka-duvery-mb.cz/komu-pomahame>

Luma MB [online]. [26. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.luma-mb.cz/>

10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí [online]. [27. 2. 2022]. Dostupné z:

<https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/F91.9>

MPSV: Působnost MPSV [online]. [15. 2. 2022]. Dostupné z:

<https://www.mpsv.cz/web/cz/pomoc-v-hmotne-nouzi>

MPSV: Tisková zpráva [online]. [15. 2. 2022]. Dostupné z:

https://www.uradprace.cz/documents/37855/2602597/TZ_nezamestnanost+_leden2022.pdf/3698cd9c-879f-63a4-0f49-4d6f82f6a838

MSPV: Tisková zpráva. Kolik žije v ČR bezdomovců? Výzkumný ústav práce a sociálních věcí představil závěry rozsáhlého průzkumu [online]. říjen 2019

[14. 2. 2022]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/documents/20142/511219/17_10_2019+TZ+_+VUPSV+scitani+bezdomovcu.pdf/53094fde-dde1-33da-bdef-6f2660e23450

MŠMT: Statistická ročenka školství-Zaměstnanci a mzdové prostředky 2020 [online].

[14. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/statisticka-rocenka-skolstvi-zamestnanci-a-mzdove-prostredky-11>

Národní ústav pro vzdělávání [online]. [8. 3. 2022]. Dostupné z:

<https://www.nuv.cz/t/pedagogicko-psychologicke-poradenstvi/skolska-poradenska-zarizeni>

Neviditelní [online]. [26. 2. 2022]. Dostupné z: <https://neviditelni.org/>

Pedagogicko-psychologická poradna Karlovy Vary, Cheb, Sokolov [online].

[25. 2. 2022]. Dostupné z: <https://pppkv.cz/>

Policie ČR: Služba cizinecké policie-Statistiky [online]. [16. 2. 2022].

Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistiky-885151.aspx>

Respondeo [online]. [26. 2. 2022].

Dostupné z: <https://www.respondeo.cz/obcanske-poradenstvi/>

Semiramis [online]. [27. 2. 2022].

Dostupné z: <http://www.os-semiramis.cz/os-site/centra/k-centrum-mlada-boleslav/>

Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, oblastní odbočka Mladá

Boleslav [online]. [26. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.sons.cz/mladaboleslav>

Sociologický ústav AV ČR, V. V. I.: Sociologická encyklopedie [online]. Hlavní editor:

Zdeněk R. Nešpor. [14. 2. 2022].

Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Organicismus>

Statutární město Mladá Boleslav, oficiální stránky: O Mladé Boleslavi [online]. 2021

[6. 12. 2021].

Dostupné z: <https://www.mb-net.cz/kriminalita-na-boleslavsku-minuly-rok-klesla-o-jedenact-procent/d-73817>

Statutární město Mladá Boleslav, oficiální stránky: Ročenka statutárního města Mladá

Boleslav [online]. 2021 [6. 12. 2021].

Dostupné z: https://www.mb-net.cz/assets/File.ashx?id_org=9629&id_dokumenty=74941

Středočeský kraj [online]. [7. 2. 2022].

Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/kraj>

Středočeský kraj: Statistická ročenka Středočeského kraje. *Středočeský kraj* [online].

[6. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/kraj>

Škoda Auto a. s.: Výroční zprávy [online]. [16. 2. 2022].

Dostupné z: <https://www.skoda-storyboard.com/cs/vyrocni-zpravy/>

Škoda Auto a. s.: Zpráva o trvale udržitelném rozvoji 2019/20 [online]. [15. 2. 2022].

Dostupné z: https://cdn.skoda-storyboard.com/2021/07/210713_Zprava-o-trvale-udrzitelnem-rozvoji-2019-2020_.pdf?_gl=1*1j9udtv*GA4_ga*ZjY0NTY5YmEtMDZiMC00YzM2LTgyYzItZWIXNjgxZDZjMDIx*GA4_ga_QVX3D12V4T*MTY0MTg4NTk1MS4xNC4wLjE2NDE4ODU5NTEuNjA

Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí [online]. [18. 3. 2022].

Dostupné z: <https://www.umpod.cz/s-cim-muzeme-pomoci>

ZAPLETALOVÁ, J. Národní ústav pro vzdělávání: Školní poradenská pracoviště (ŠPP) [online]. [6. 12. 2021].

Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/pedagogicko-psychologicke-poradenstvi/skolni-poradenska-pracoviste>

Právní předpisy

- Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi
- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře
- Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících
- Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláška č. 416/2017 Sb., Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění vyhlášky č. 270/2017 Sb.
- Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě

Bibliografická citace informace získané osobním kontaktem

KRÁL, V., 2021. Vedoucí Odboru bezpečnosti a prevence kriminality Mladá Boleslav. Rozhovor o projektu Cesta domů. Mladá Boleslav 15. 12. 2021

Bibliografická citace odpovědi na neveřejnou zprávu z osobní pošty (e-mail)

MASÁK, S. 2022. Re: Dotaz na poskytnutí informací [elektronická pošta]. Message to: Petra Milfaitová. 23. února 2022 [24. 2. 2022]. Osobní komunikace.

PAVLÁSEK, F. 2022. Re: Náplň práce soc. pracovníka [elektronická pošta]. Message to: Petra Milfaitová. 4. dubna 2022 [5. 4. 2022]. Osobní komunikace.

SALAČOVÁ, I. 2021. Re: prosba-statistika [elektronická pošta]. Message to: Petra Milfaitová. 15. prosince 2021 [16. 12. 2021]. Osobní komunikace.

Přílohy

Seznam příloh

- Příloha č. 1 Přehled počtu ZŠ dle zřizovatele
- Příloha č. 2 Náplň práce-Učitel
- Příloha č. 3 Náplň práce-Školní psycholog
- Příloha č. 4 Náplň práce-Speciální pedagog
- Příloha č. 5 Náplň práce-Výchovný poradce
- Příloha č. 6 Náplň práce-Metodik prevence
- Příloha č. 7 Přehled činností vykonávaných AP
- Příloha č. 8 Náplň práce-Asistent pedagoga
- Příloha č. 9 Přehled činností PPP
- Příloha č. 10 Přehled činností SPC
- Příloha č. 11 Přehled počtu obyvatel Mladé Boleslavi v jednotlivých letech
- Příloha č. 12 Přehled počtu vyplacených dávek hmotné nouze
- Příloha č. 13 Nezaměstnanost-roční průměr
- Příloha č. 14 Přehled vývoje počtu zaměstnanců Škoda Auto, a. s. v jednotlivých letech
- Příloha č. 15 Vývoj počtu cizinců na území ČR a okresu Mladá Boleslav
- Příloha č. 14 Počet zaměstnanců-cizinců ve Škoda Auto, a. s.
- Příloha č. 15 Počty cizinců ve vybraných letech na Mladoboleslavsku a v ČR
- Příloha č. 16 Přehled zaměstnaných cizinců ve Škoda Auto, a. s.
- Příloha č. 17 Přehled zaměstnaných cizinců, evidovaných na ÚP
- Příloha č. 18 Přehledy počtu cizinců (žáků) na vytipované škole v jednotlivých letech
- Příloha č. 19 Ilustrační přepis rozhovoru

Příloha č. 1

Přehled počtu ZŠ dle zřizovatele

ZŠ – školy, ve školním roce 2010/11 až 2020/21 – podle zřizovatele								
Zřizovatel		2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	
Školy								
Celkem		4 123	4 111	4 095	4 095	4 106	4 115	
v tom	veřejný	4 003	3 984	3 962	3 948	3 939	3 927	
	v tom	MŠMT	51	48	46	45	45	44
		obec	3 655	3 645	3 634	3 628	3 624	3 620
		kraj	297	291	282	275	270	263
		jiný resort	–	–	–	–	–	–
	neveřejný	120	127	133	147	167	188	
	v tom	privátní sektor	80	85	91	105	124	145
		církev	40	42	42	42	43	43

Zřizovatel		2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	
Školy							
Celkem		4 140	4 155	4 172	4 192	4 214	
v tom	veřejný	3 915	3 914	3 911	3 907	3 910	
	v tom	MŠMT	43	44	44	44	44
		obec	3 615	3 619	3 618	3 619	3 622
		kraj	257	251	249	244	244
		jiný resort	–	–	–	–	–
	neveřejný	225	241	261	285	304	
	v tom	privátní sektor	180	196	215	239	255
		církev	45	45	46	46	49

Zdroj: databáze MŠMT

Příloha č. 2

Náplň práce-Učitel

„2.16.01 UČITEL

(...) Vzdělávací a výchovná činnost směřující k získávání vědomostí, dovedností a návyků dětí v mateřské škole podle vzdělávacího programu.

(...) Tvorba vzdělávacího programu třídy mateřské školy. Aplikace vzdělávacích a výchovných metod včetně případné individuální práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami.

(...) Tvorba a koordinace školního vzdělávacího programu mateřské školy nebo tvorba vzdělávacích programů pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami a individuálních vzdělávacích programů.

(...) Vzdělávací a výchovná činnost v odborném výcviku při přípravě žáků v oborech středního vzdělání s výučním listem.

(...) Tvorba koncepce rozvoje školních vzdělávacích programů mateřských škol včetně jejich koordinace v regionu.

(...) Vzdělávací a výchovná činnost zaměřená na získávání vědomostí a dovedností ve všeobecně-vzdělávacích nebo odborných předmětech podle školního vzdělávacího programu, podle vzdělávacího programu vyšší odborné školy nebo podle individuálních vzdělávacích plánů ve spolupráci s dalšími odborníky a dalších metodických doporučení z oblasti pedagogiky a psychologie.

(...) Vzdělávací a výchovná činnost v praktickém vyučování v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou nebo v praktickém vyučování nebo odborné praxi v oborech vyššího odborného vzdělání.

(...) Vzdělávací a výchovná činnost v odborném výcviku v oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou nebo v náročných oborech středního vzdělání s výučním listem.

(...) Komplexní koordinace vzdělávání v praktickém vyučování nebo v odborném výcviku střední školy nebo v praktické přípravě vyšší odborné školy se znalostmi a dovednostmi z jiných oborů vzdělání a s teoretickým vyučováním.

(...) Vzdělávací činnost v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřená na oblasti pedagogiky, psychologie, teorie výchovy a didaktiky aj. oblasti podle

vzdělávacích programů akreditovaných v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

(...) Komplexní vzdělávací a výchovná činnost ve všeobecně-vzdělávacích nebo odborných předmětech spojená s tvorbou a průběžnou aktualizací pedagogické dokumentace, kterou pedagogický pracovník vytváří, a podle níž postupuje při výkonu své přímé pedagogické činnosti nebo spojená s tvorbou a průběžnou aktualizací individuálních vzdělávacích plánů.

(...) Tvorba koncepcí rozvoje oboru středního vzdělání s výučním listem nebo skupiny příbuzných oborů.

(...) Komplexní vzdělávací činnost v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků spojená s tvorbou vzdělávacích programů akreditovaných v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a jejich evaluací.

(...) Tvorba koncepce rozvoje školních vzdělávacích programů mateřských škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich koordinace v rámci kraje.

(...) Tvorba koncepce rozvoje oboru středního vzdělání s maturitní zkouškou nebo oboru vzdělání ukončeného absolutoriem nebo rámcových vzdělávacích programů.

(...) Specializovaná metodologická činnost v oblasti pedagogiky a psychologie, k jejímuž výkonu je nezbytné získání specializace stanovené zvláštním právním předpisem.

(...) Tvorba a koordinace mezinárodních projektů zaměřených na vzdělávání a výchovu a projektů dalšího vzdělávání přesahujících rámec škol, tvorba a koordinace vzdělávacích programů vyšších odborných škol.

(...) Tvorba koncepcí celostátních nebo mezinárodních programů vzdělávání.“

(Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě)

Příloha č. 3

Náplň práce-Školní psycholog

„III. Standardní činnosti školního psychologa

1. Podílí se na vytváření programu poskytování pedagogicko-psychologických poradenských služeb ve škole, včetně programu primární prevence.

2. Komunikuje s vedením školy, pedagogy, žáky a zákonnými zástupci.

III.I. Diagnostika a depistáž

1. Spolupráce při zápisu do 1. ročníku základního vzdělávání.

2. Depistáž specifických poruch učení v základních a středních školách.

3. Diagnostika při vzdělávacích a výchovných problémech žáků.

4. Depistáž a diagnostika nadaných dětí.

5. Zjišťování sociálního klimatu ve třídě.

6. Screening, ankety, dotazníky ve škole.

III.II. Konzultační, poradenské a intervenční práce

1. Péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým jsou poskytována podpůrná opatření prvního stupně, zejména pomoc při sestavování plánu pedagogické podpory a vedení.

2. Péče o žáky, kterým jsou poskytována podpůrná opatření druhého až pátého stupně, zejména pomoc při sestavování individuálního vzdělávacího plánu a vedení.

3. Individuální případová práce se žáky v osobních problémech, zejména konzultace a vedení.

4. Krizová intervence a zpracování krize pro žáky, pedagogické pracovníky a zákonné zástupce.

5. Prevence školního neúspěchu žáků, zejména náprava a vedení.

6. Kariérové poradenství u žáků.

7. Techniky a hygiena učení pro žáky.

8. Skupinová a komunitní práce s žáky.

9. Koordinace preventivní práce ve třídě, programů pro třídy apod.

10. Podpora spolupráce třídy a třídního učitele.
11. Individuální konzultace pro pedagogické pracovníky v oblasti výchovy a vzdělávání.
12. Konzultace se zákonnými zástupci při vzdělávacích a výchovných problémech dětí.
13. Podpora tolerantního a multikulturního prostředí ve škole a školském zařízení.
14. Podpora pro dlouhodobě selhávající žáky ve vzdělávání.

III.III. Metodická práce a vzdělávací činnost

1. Participace na přípravě programu zápisu do 1. ročníku základního vzdělávání.
2. Metodická podpora při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
3. Metodická pomoc třídním učitelům.
4. Pracovní semináře pro pedagogické pracovníky, konzultace a metodické vedení.
5. Účast na pracovních poradách školy.
6. Koordinace poradenských služeb poskytovaných ve škole, zejména výchovného poradce, školního metodika prevence a třídních učitelů.
7. Koordinace poradenských služeb mimo školu a spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, zdravotnickými a dalšími zařízeními.
8. Metodické intervence z psychodidaktiky pro učitele, včetně podpory při tvorbě školního vzdělávacího programu.
9. Besedy a osvěta zákonným zástupcům.
10. Prezentační a informační činnost.
11. Participace na přípravě přijímacího řízení ke vzdělávání ve střední škole. “

(Zdroj: Příloha vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních)

Příloha č. 4

Náplň práce-Speciální pedagog

„IV. Standardní činnosti školního speciálního pedagoga

- 1. Podílí se na vytváření programu poskytování pedagogicko-psychologických poradenských služeb ve škole, včetně programu primární prevence.*
- 2. Komunikuje s vedením školy, pedagogy, žáky a zákonnými zástupci.*

IV.I. Diagnostika a depistáž

- 1. Spolupráce při zápisu do 1. ročníku základního vzdělávání dle potřeb a možností školy a školního poradenského pracoviště.*
- 2. Vyhledávání žáků s rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb a zařazení do vhodného preventivního, zejména stimulačního, nebo intervenčního programu.*
- 3. Vyhledávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich zařazení do speciálně pedagogické péče.*
- 4. Vytyčení hlavních problémů žáka, stanovení plánu pedagogické podpory v rámci školy a mimo ni a stanovené druhu, rozsahu, frekvence, a trvání intervenčních činností.*
- 5. Diagnostika speciálních vzdělávacích potřeb žáka, zejména shromažďování údajů o žákovi, včetně anamnézy rodinné a osobní, dále speciálně pedagogická diagnostika, zejména při vzdělávacích problémech žáků, pro navazující intervence ve školním prostředí, speciálně pedagogická diagnostika předpokladů pro čtení, psaní, počítání, předpokladů rozvoje gramotnosti, analýza získaných údajů a jejich vyhodnocení.*
- 6. Speciálně pedagogická a etopedická diagnostika při výchovných problémech, stanovení intervenčního přístupu v rámci školy i mimo ni, dle potřeb, možností a profilace školy.*
- 7. Screening, ankety, dotazníky ve škole týkající se speciálních vzdělávacích potřeb a rizika vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.*

IV.II. Konzultační, poradenské a intervenční práce

- 1. Intervenční podpora při realizaci plánu pedagogické podpory.*

2. *Dlouhodobá i krátkodobá individuální speciálně pedagogická péče za účelem naplňování podpůrných opatření pro žáky, speciálně pedagogické vzdělávací činnosti, reedukační, kompenzační a stimulační činnosti; se žákem s rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.*
3. *Dlouhodobá i krátkodobá speciálně pedagogická péče o skupiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, speciálně pedagogické vzdělávací činnosti, reedukační, kompenzační a stimulační činnosti; se skupinami žáků s rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.*
4. *Participace na vytvoření individuálního vzdělávacího plánu u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nebo plánu pedagogické podpory u žáků s rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb ve spolupráci s třídním učitelem, učitelem odborného předmětu, s vedením školy, se zákonnými zástupci žáka, se žákem a s ostatními partnery podpůrného týmu uvnitř i vně školy.*
5. *Průběžné vyhodnocování účinnosti poskytovaných podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb u žáků, dle potřeby návržení a realizace úprav.*
6. *Preventivní intervenční programy v oblasti školního neúspěchu/výchovných problémů s uplatněním speciálně pedagogických/etopedických přístupů.*
7. *Participace na kariérovém poradenství – volba vzdělávací dráhy žáka, individuální provázení žáka.*
8. *Úpravy školního prostředí, zajištění speciálních pomůcek a didaktických materiálů.*
9. *Individuální konzultace pro rodiče, zabezpečení průběžné komunikace a kontaktů s rodiči žáka/zákonnými zástupci.*
10. *Individuální konzultace pro pedagogické pracovníky v oblasti speciálních vzdělávacích potřeb a rizika vzniku speciálně vzdělávacích potřeb.*
11. *Speciálně pedagogické přístupy při řešení multikulturní problematiky ve školním prostředí.*
12. *Konzultace s pracovníky školských a dalších poradenských zařízení.*

IV.III. Metodické, koordinační a vzdělávací činnosti

1. *Příprava a průběžná úprava podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole – koordinace speciálně pedagogických poradenských služeb na škole.*
2. *Metodická pomoc třídním učitelům při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nebo rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.*
3. *Metodické činnosti pro další pedagogické pracovníky školy – specifika výuky a možnosti žáků dle druhu a stupně speciálních vzdělávacích potřeb, návrhy metod a forem práce se žáky - jejich zavádění do výuky, instruktáže využívání speciálních pomůcek a didaktických materiálů.*
4. *Pracovní semináře pro pedagogické pracovníky v oblasti speciálních vzdělávacích potřeb a rizika jejich vzniku.*
5. *Kooperace s pedagogickými pracovníky školy zajišťujícími poradenské služby.*
6. *Kooperace se školskými poradenskými zařízeními a s dalšími institucemi a odbornými pracovníky ve prospěch žáka se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.*
7. *Participace na vytváření školních vzdělávacích programů, individuálních vzdělávacích plánů, plánů pedagogické podpory s cílem rozšíření služeb a zkvalitnění péče o skupiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nebo rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.*
8. *Koordinace a metodické vedení asistentů pedagoga ve škole.*
9. *Besedy a osvěta zejména zákonným zástupcům.“*

(Zdroj: Příloha vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních)

Příloha č. 5

Náplň práce-Výchovný poradce

„I. Standardní činnosti výchovného poradce

I.I. Poradenské činnosti:

1. Kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků, tj. zejména:

a) koordinace mezi hlavními oblastmi kariérového poradenství – kariérovým vzděláváním a diagnosticko-poradenskými činnostmi zaměřenými k volbě vzdělávací cesty žáka,

b) základní skupinová šetření k volbě povolání, administrace, zpracování a interpretace zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků,

c) individuální šetření k volbě povolání a individuální poradenství v této oblasti ve spolupráci s třídním učitelem,

d) poradenství zákonným zástupcům s ohledem na očekávání a předpoklady žáků ve spolupráci s třídním učitelem,

e) spolupráce se školskými poradenskými zařízeními a středisky výchovné péče při zajišťování poradenských služeb přesahujících kompetence školy,

f) zajišťování skupinových návštěv žáků školy v informačních poradenských střediscích krajských poboček Úřadu práce České republiky a poskytování informací žákům a zákonným zástupcům o možnosti individuálního využití informačních služeb těchto středisek,

g) poskytování služeb kariérového poradenství žákům cizincům se zřetelem k jejich speciálním vzdělávacím potřebám.

2. Vyhledávání a orientační šetření žáků, jejichž vývoj a vzdělávání vyžadují zvláštní pozornost a příprava návrhů na další péči o tyto žáky, včetně spolupráce na přípravě, kontrole a evidenci plánu pedagogické podpory pro žáky s potřebou podpůrného opatření v 1. stupni.

3. Zprostředkování vstupní a průběžné diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb a mimořádného nadání a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo mimořádně nadané žáky ve školských poradenských zařízeních.

4. *Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními při zajišťování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.*

5. *Příprava podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole, koordinace poskytování poradenských služeb těmto žákům školou a školskými poradenskými zařízeními a koordinace vzdělávacích opatření u těchto žáků.*

6. *Poskytování služeb kariérového poradenství pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a zejména pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona.*

I.II. Metodické a informační činnosti

1. *Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy:*

a) *v otázkách kariérového rozhodování žáků,*

b) *s přípravou a vyhodnocováním plánu pedagogické podpory,*

c) *s naplňováním podpůrných opatření ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,*

d) *s tvorbou a vyhodnocováním individuálních vzdělávacích plánů,*

e) *v práci s nadanými a mimořádně nadanými žáky.*

2. *Zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence pedagogickým pracovníkům školy.*

3. *Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách kariérového rozhodování žáků, integrace, individuálních vzdělávacích plánů, práce s nadanými žáky apod.*

4. *Předávání odborných informací z oblasti kariérového poradenství a péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pedagogickým pracovníkům školy.*

5. *Poskytování informací o činnosti školy, školských a dalších poradenských zařízení v regionu, o jejich zaměření, kompetencích a o možnostech využívání jejich služeb žákům a jejich zákonným zástupcům.*

6. *Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči dalších poradenských zařízení a jejich zajištění v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.*

7. *Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti výchovného poradce, navržená a realizovaná opatření.“*

(Zdroj: Příloha vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních)

Příloha č. 6

Náplň práce- Metodik prevence

„Standardní činnosti školního metodika prevence

II.I. Metodické a koordinační činnosti

- 1. Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci minimálního preventivního programu školy.*
- 2. Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislosti, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.*
- 3. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.*
- 4. Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.*
- 5. Individuální a skupinová práce se žáky a studenty s obtížemi v adaptaci, se sociálně-vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.*
- 6. Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasizmu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti.*
- 7. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími odbornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence rizikového chování.*
- 8. Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.*

9. *Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.*

10. *Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.*

II.II. Informační činnosti

1. *Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.*

2. *Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.*

3. *Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působící v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.*

4. *Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.*

5. *Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.*

II.III. Poradenské činnosti

1. *Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli.*

2. *Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.*

3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.“

Zdroj: Příloha vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Příloha č. 7

Přehled činností vykonávaných AP

„(3) Asistent pedagoga, k jehož činnosti jsou stanoveny předpoklady v § 20 odst. 1 zákona o pedagogických pracovnících, zajišťuje zejména

- a) přímou pedagogickou činností při vzdělávání a výchově podle přesně stanovených postupů a pokynů učitele nebo vychovatele zaměřenou na individuální podporu žáků a práce související s touto přímou pedagogickou činností,*
- b) podporu žáka v dosahování vzdělávacích cílů při výuce a při přípravě na výuku, žák je přitom veden k nejvyšší možné míře samostatnosti,*
- c) výchovné práce zaměřené na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků a další činnosti spojené s nácvikem sociálních kompetencí.“*

Zdroj: Vyhláška č. 416/2017 Sb.

„(4) Asistent pedagoga, k jehož činnosti jsou stanoveny předpoklady v § 20 odst. 2 zákona o pedagogických pracovnících, zajišťuje zejména

- a) pomocné výchovné práce zaměřené na podporu pedagoga zvláště při práci se skupinou žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,*
- b) pomocné organizační činnosti při vzdělávání skupiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,*
- c) pomoc při adaptaci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na školní prostředí,*
- d) pomoc při komunikaci se žáky, zákonnými zástupci žáků a komunitou, ze které žák pochází,*
- e) nezbytnou pomoc žákům při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání nebo školské služby,*
- f) pomocné výchovné práce spojené s nácvikem sociálních kompetencí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.*

(5) Jednomu žákovi nelze doporučit současně více než jedno podpůrné opatření spočívající ve využití asistenta pedagoga. Asistent pedagoga uvedený v odstavci 3 může za tím účelem zajišťovat i činnosti uvedené v odstavci 4.“

Zdroj: Vyhláška č. 416/2017 Sb.

Příloha č. 8

Náplň práce-Asistent pedagoga

„2.16.05 ASISTENT PEDAGOGA

(...) Přímá pedagogická činnost spočívající v pomocných výchovných pracích zaměřených na zkvalitnění společenského chování dětí a žáků nebo studentů.

(...) Přímá pedagogická činnost spočívající v pomocných výchovných pracích zaměřených na vytváření základních pracovních, hygienických, sebeobslužných a jiných návyků.

(...) Provádění rutinních prací při výchově dětí a žáků nebo studentů, upevňování jejich společenského chování, pracovních, hygienických, sebeobslužných a jiných návyků, péče a pomoc při pohybové aktivizaci dětí a žáků nebo studentů.

(...) Výchovné práce zaměřené na zkvalitnění společenského chování dětí a žáků nebo studentů.

(...) Výchovné práce zaměřené na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků.

(...) Výklad textu, popřípadě učební látky a individuální práce s dětmi a žáky nebo studenty podle stanovených vzdělávacích programů a pokynů.

(...) Vzdělávací a výchovná činnost podle přesně stanovených postupů a pokynů učitele nebo vychovatele zaměřená na speciální vzdělávání, individuální vzdělávání nebo specifické výchovné potřeby dítěte, žáka nebo studenta nebo skupiny dětí, žáků nebo studentů.

(...) Samostatná vzdělávací a výchovná činnost při vyučování zaměřená na speciální vzdělávací potřeby dítěte, žáka nebo studenta podle rámcových pokynů učitele nebo speciálního pedagoga.

(...) Samostatná vzdělávací, výchovná nebo speciálněpedagogická činnost vykonávaná v souladu se stanoveným individuálním vzdělávacím plánem dítěte, žáka nebo studenta podle rámcových pokynů speciálního pedagoga školského poradenského zařízení a v souladu s pokyny učitele.“

Zdroj: Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě

Příloha č. 9

Přehled činností PPP

„Psychologická a speciálně pedagogická vyšetření a diagnostika

- školní zralosti
- laterality (pravo-levé orientace)
- vývojových poruch učení a pozornosti
- intelektových schopností
- profesionální orientace, speciálních schopností, zájmů, stylů učení a osobnostních charakteristik
- rodinných vztahů
- sociálně patologických jevů (např. šikany)

Následná péče

- o děti s odkladem školní docházky
- pravidelnou a podpůrnou péčí dětem s ADHD a vývojovými poruchami učení
- reedukaci specifických poruch učení
- pomoc při vypracování individuálních vzdělávacích programů
- pomoc při rozvíjení mimořádného nadání a talentu
- relaxační techniky

Další poradenské činnosti

- pomoc a radu v obtížných životních situacích
- pomoc při překonávání pubertální krize, hledání východisek pro vlastní identitu
- krátkodobou, na řešení orientovanou intervenci
- vedení problémových skupin a tříd
- besedy, přednášky a další osvětové činnosti

Nabídka skupinových činností

- růstové skupiny pro žáky 6. – 9. tříd (komunikační a sociální dovednosti)
- Bálintovské skupiny pro pedagogy, školní metodiky prevence
- rodičovské skupiny“

Zdroj: PPP Karlovy Vary, Cheb, Sokolov

Příloha č. 10

Přehled činností SPC

„I. Standardní činnosti společné

I.I. Komplexní nebo zaměřená speciálně pedagogická a psychologická diagnostika

1. Individuální speciálně pedagogická diagnostika a psychologická diagnostika jako podklad pro:

- a) doporučení podpůrných opatření pro účely vzdělávání žáků uvedených v § 6 odst. 1,*
 - b) stanovení speciálně pedagogických intervenčních postupů u žáků uvedených v § 6 odst. 1 včetně způsobů jejich zajištění,*
 - c) zpracování návrhů na zařazování a přeřazování žáků podle písmena uvedených v § 6 odst. 1 včetně způsobů jejich zajištění do škol, tříd, nebo studijních skupin zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona,*
 - d) zpracování návrhů vzdělávání žáka podle vzdělávacího programu odpovídajícího jeho vzdělávacím potřebám.*
- 2. Diagnostika potřebnosti a zpracování doporučení k uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky žáků uvedených v § 6 odst. 1.*
- 3. Zjišťování potřebnosti a zpracování návrhů uzpůsobení podmínek konání závěrečných zkoušek nebo přijímacích zkoušek žáků uvedených v § 6 odst. 1.*
- 4. Zjišťování účinnosti a potřebnosti uplatňovaných podpůrných opatření a speciálně pedagogických a psychologických intervenčních postupů pro účely vzdělávání žáků, kterým centrum poskytuje poradenské služby.*
- 5. Poskytování služeb kariérového poradenství pro žáky uvedené v § 6 odst. 1.*

I.II. Speciálně pedagogická a psychologická intervence a poradenská podpora

- 1. Provádění speciálně pedagogické nebo psychologické intervence u žáků uvedených v § 6 odst. 1 vzdělávaných ve třídách, odděleních, studijních skupinách, které nejsou zřízeny podle § 16 odst. 9 školského zákona a ve školských zařízeních v souladu s individuálním vzdělávacím plánem žáka.*
- 2. Provádění speciálně pedagogické nebo psychologické intervence u žáků, kterým speciálně pedagogické centrum doporučilo takovéto podpůrné opatření a kteří se*

vzdělávají ve třídě zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona a určené žákům s jiným znevýhodněním, v souladu s individuálním vzdělávacím plánem žáka.

3. Poskytování poradenských informací zletilým žákům nebo zákonným zástupcům žáků o souvisejících dalších službách, zejména sociálních nebo zdravotnických.

4. Poskytování poradenských informací o kompenzačních a dalších pomůckách včetně didaktických a jejich dostupnosti, poskytování instrukce k jejich používání v průběhu vzdělávání žáka.

5. Poskytování včasné intervence žákům uvedeným v § 6 odst. 1 pedagogicko-psychologickými prostředky a v propojení a spolupráci s odborníky jiných profesí, kteří se podílejí nebo se mohou podílet na podpoře psychomotorického a sociálního vývoje dětí a se zaměřením na celou rodinu.

6. Poskytování krizové intervence žákům uvedeným v § 6 odst. 1 a jejich zákonným zástupcům v propojení a ve spolupráci s odborníky jiných profesí, kteří se podílejí nebo se mohou podílet na řešení vzniklé situace se zaměřením na celou rodinu.

I.III. Informační a metodická činnost, podpora a evidence

1. Poskytování poradenské podpory a informací o možnostech vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, o vzdělávací nabídce a dalších poskytovatelích poradenských služeb, jejich obsahu a dostupnosti pro zákonné zástupce a pedagogické pracovníky žáků, kterým speciálně pedagogické centrum poskytuje služby.

2. Poskytování poradenské podpory a informací o sociálních službách, jejich obsahu, poskytovatelích, síti a dostupnosti pro zákonné zástupce a pedagogické pracovníky žáků, kterým speciálně pedagogické centrum poskytuje služby.

3. Metodická podpora a poskytování odborných konzultací pedagogickým pracovníkům škol vzdělávajícím žáky uvedené v § 6 odst. 1 při realizaci podpůrných opatření.

4. Metodická pomoc školám při tvorbě inkluzivního prostředí třídy, ve které se vzdělává žák se sluchovým postižením, tělesným postižením, zrakovým postižením, mentálním postižením, s autismem, se souběžným postižením více vadami a s vadami řeči.

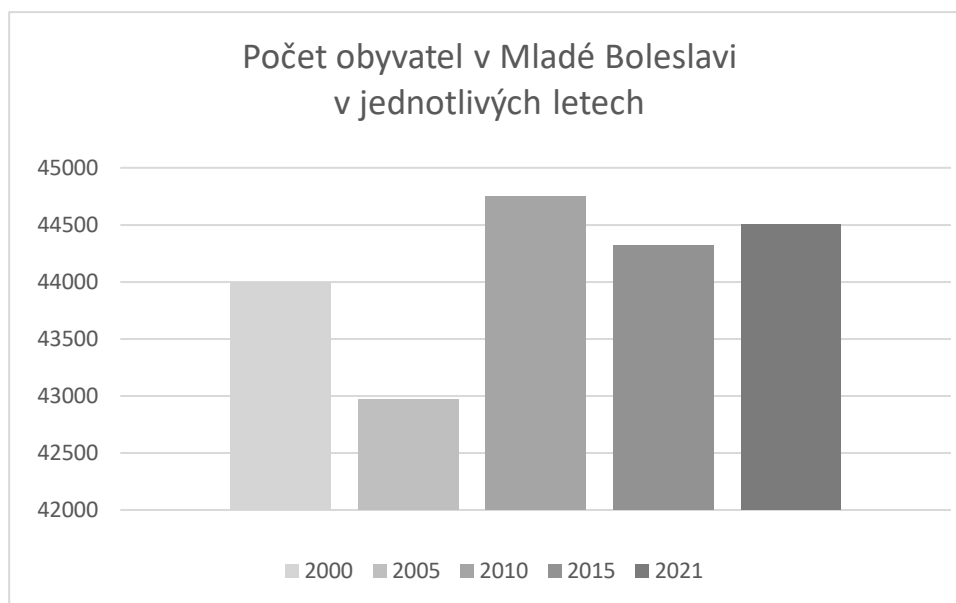
5. Vedení dokumentace, vedení evidence činnosti centra a administrativa související se standardními činnostmi, příprava dokumentů pro správní řízení v oblasti vzdělávání žáků, kterým centrum poskytuje poradenské služby.

6. *Spolupráce se školou, poradnou, dalšími centry, případně středisky výchovné péče při poskytování souběžných poradenských služeb žákům.*
7. *Zapůjčování odborné literatury a rehabilitačních a kompenzačních pomůcek podle potřeb žáků a nácvik jejich používání žáky a zákonnými zástupci žáků.*
8. *Tvorba a nabídka speciálních pomůcek podle individuálních potřeb žáků a nácvik jejich používání žáky a zákonnými zástupci žáků.*
9. *Poskytování informací o možnostech využití kompenzačních, rehabilitačních a didaktických pomůcek.*
10. *Metodická podpora asistentů pedagoga, jejichž působení ve třídě centrum doporučilo.*
11. *Koordinace činnosti centra a poradny při vytváření doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami v případě poskytování souběžné péče.“*

Zdroj: Příloha č. 2 k vyhlášce č. 72/2005 Sb.

Příloha č. 11

Počet obyvatel Mladé Boleslavi v jednotlivých letech

Zdroj: vlastní zpracování, zdroj Český statistický úřad

Příloha č. 12

Přehled počtu vyplacených dávek hmotné nouze

Kontaktní pracoviště	2015	HN počet dávek
	měsíc	
MI. Boleslav	leden	927
	únor	864
	březen	936
	duben	869
	květen	905
	červen	847
	červenec	795
	srpen	729
	září	810
	říjen	813
	listopad	787
	prosinec	851

Zdroj: Salačová Irena, vedoucí oddělení hmotné nouze, ÚP, JVM

Kontaktní pracoviště	2020	HN počet dávek
	měsíc	
MI. Boleslav	leden	469
	únor	449
	březen	483
	duben	424
	květen	447
	červen	510
	červenec	507
	srpen	487
	září	507
	říjen	492
	listopad	491
	prosinec	491

Zdroj: Salačová Irena, vedoucí oddělení hmotné nouze, ÚP, JVM

Příloha č. 13

Nezaměstnanost – roční průměr

Uvedená data jsou v procentech a jedná se o roční průměr.

	1993	2000	2010	2020
Středočeský kraj	4,4	7,5	5,2	1,9
ČR	4,3	8,8	7,3	2,6

Zdroj: Vlastní zpracování, Český statistický úřad

Příloha č. 14

Přehled vývoje počtu zaměstnanců Škoda Auto a. s., v jednotlivých letech

STAV PERSONÁLU SPOLEČNOSTI*	OSOBY 31. 12. 2020	OSOBY 31. 12. 2019	ZMĚNA V % 2020/2019
SPOLEČNOST ŠKODA AUTO – KMENOVÝ PERSONÁL	34 514	33 881	1,9 %
Z TOHO:			
— ZÁVOD MLADÁ BOLESLAV	26 800	26 044	2,9 %
— ZÁVOD VRCHLABÍ	824	845	-2,5 %
— ZÁVOD KVASINY	6 890	6 992	-1,5 %
SPOLEČNOST ŠKODA AUTO – UČNI	923	948	-2,6 %
SPOLEČNOST ŠKODA AUTO CELKEM**	35 437	34 829	1,7 %
SPOLEČNOST ŠKODA AUTO – ZAPŮJČENÝ PERSONÁL	3 262	3 232	0,9 %

* pouze personál společnosti ŠKODA AUTO a.s. v České republice

** fyzický stav zaměstnanců ke konci roku včetně učňů, bez zapůjčeného personálu a bez dceřiných společností

Zdroj: Výroční zpráva Škoda Auto, a. s. za rok 2020

Stav personálu Společnosti

	31. 12. 2015	31. 12. 2014	2015/2014
Společnost ŠKODA AUTO – kmenový personál	24 567	23 748	3,4 %
z toho:			
- závod Mladá Boleslav	20 414	19 754	3,3 %
- závod Vrchlabí	779	754	3,3 %
- závod Kvasiny	3 374	3 240	4,1 %
Společnost ŠKODA AUTO – učni	885	883	0,2 %
Společnost ŠKODA AUTO celkem*	25 452	24 631	3,3 %

* Fyzický stav zaměstnanců k 31. 12., bez zapůjčeného personálu, včetně učňů.

Zdroj: Výroční zpráva Škoda Auto, a. s. za rok 2015

STAV PERSONÁLU SKUPINY

	31. 12. 2010	31. 12. 2009	2010/2009
Mateřská společnost kmenový personál	22 506	22 831	-1,4%
z toho:			
- závod Mladá Boleslav	18 355	18 886	-2,8%
- závod Vrchlabí	1 004	1 050	-4,4%
- závod Kvasiny	3 147	2 895	8,7%
Mateřská společnost učni	802	824	-2,7%
Mateřská společnost celkem*	23 308	23 655	-1,5%
Dceřiné společnosti kmenový personál	1 399	1 287	8,7%
Dceřiné společnosti učni	7	6	16,7%
Dceřiné společnosti celkem*	1 406	1 293	8,7%
Celkem skupina Škoda Auto*	24 714	24 948	-0,9%

* bez agenturního personálu

Zdroj: Výroční zpráva Škoda Auto za rok 2010

Přehled počtu zaměstnanců

Rok 2005

Kmenoví zaměstnanci

22 554

Agenturní zaměstnanci

3 460

Zdroj: Vlastní zpracování, Výroční zpráva Škoda Auto za rok 2005

Vývoj počtu pracovníků (bez cizího personálu)					
Závod	1996	1997	1998	1999	2000
Mladá Boleslav	14 428	16 565	17 903	17 636	19 527
Vrchlabí	1 088	1 170	1 249	1 379	1 646
Kvasiny	1 205	1 242	1 289	1 307	1 415
Celkem	16 721	18 977	20 441	20 322	22 588

Zdroj: Výroční zpráva Škoda Auto za rok 2000

Příloha č. 15

Vývoj počtu cizinců na území ČR a okresu Mladá Boleslav

Počty cizinců s povoleným pobytem na území ČR			
stav (k 31.12.)	druh pobytu		celkem
	dlouhodobý	trvalý	
31.12.2021	338 957	321 892	660 849
31.12.2017	244 079	282 732	526 811
31.12.2015	206 009	261 553	467 562
31.12.2010	235 339	189 962	425 301
31.12.2007	234 069	158 018	392 087

Zdroj: Vlastní zpracování, Ministerstvo vnitra a Služba cizinecké policie

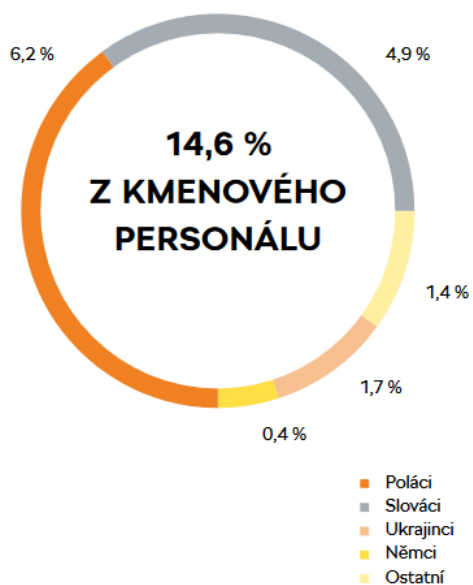
Počty cizinců s povoleným pobytem na území ČR v okrese Mladá Boleslav			
stav (k 31.12.)	druh pobytu		celkem
	dlouhodobý	trvalý	
2021	7 995	5 394	13 389
2017	6 154	4 596	10 748
2015	5 534	4 168	9 702
2010	6 500	2 229	8 805
2007	7 901	1 748	9 649

Zdroj: Vlastní zpracování, Ministerstvo vnitra a Služba cizinecké policie

Příloha č. 16

Přehled počtu zaměstnanců-cizinců ve Škoda Auto, a. s.

PODÍL CIZÍCH STÁTNÍCH PŘÍSLUŠNÍKŮ V KMENOVÉM PERSONÁLU

NÁRODNOSTNÍ SLOŽENÍ SENIOR MANAGEMENTU V ROCE 2020

Národnost	Počet	%
Rakouská	2	0,7 %
Indická	1	0,3 %
Česká	242	80,1 %
Německá	41	13,6 %
Francouzská	3	1,0 %
Polská	1	0,3 %
Ruská	1	0,3 %
Slovenská	9	3,1 %
Kanadská	1	0,3 %
Anglická	1	0,3 %
Celkem	302	100,0 %

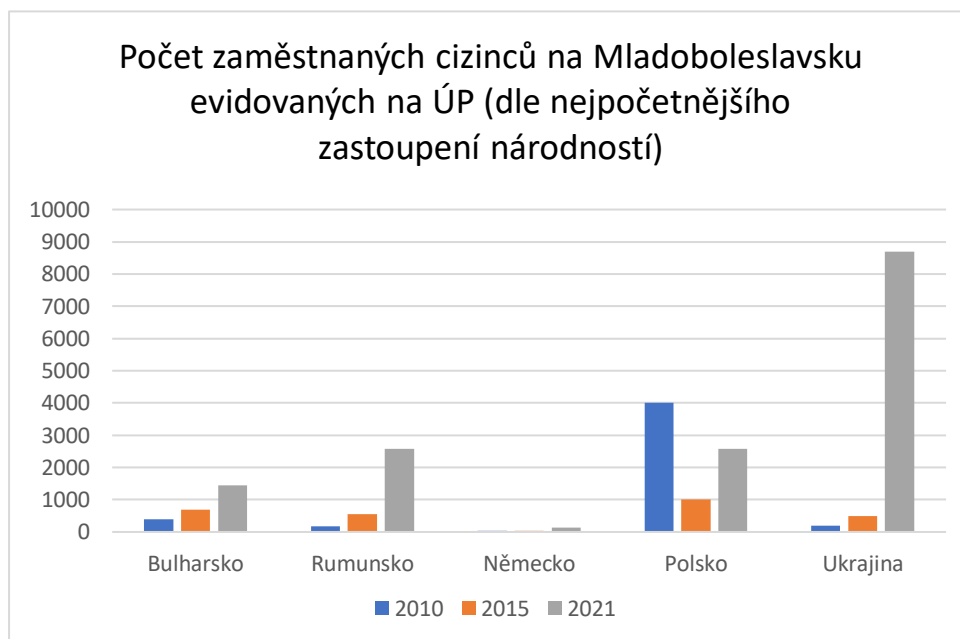
Zdroj: Škoda Auto, a.s.- Zpráva o trvale udržitelném rozvoji 2019/20

Příloha č. 17

Přehled zaměstnaných cizinců, evidovaných na ÚP

Počet zaměstnaných cizinců na Mladoboleslavsku evidovaných na ÚP (dle nejpočetnějšího zastoupení národností)					
	Bulharsko	Rumunsko	Německo	Polsko	Ukrajina
2010	400	167	38	4000	190
2015	700	555	28	1000	500
2021	1450	2570	128	2570	8700

Zdroj: vlastní zpracování, Masák Stanislav, vedoucí oddělení trhu práce ÚP Mladá Boleslav

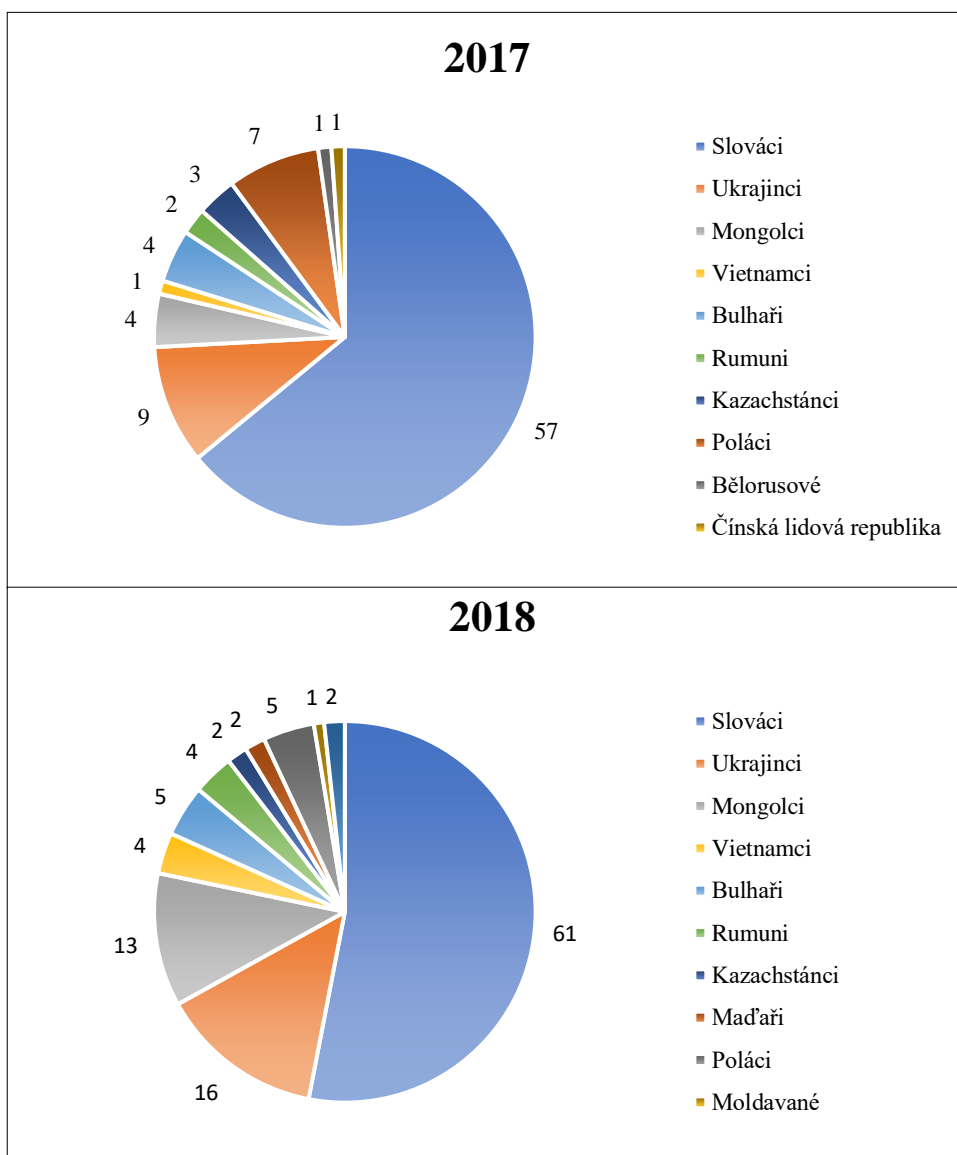

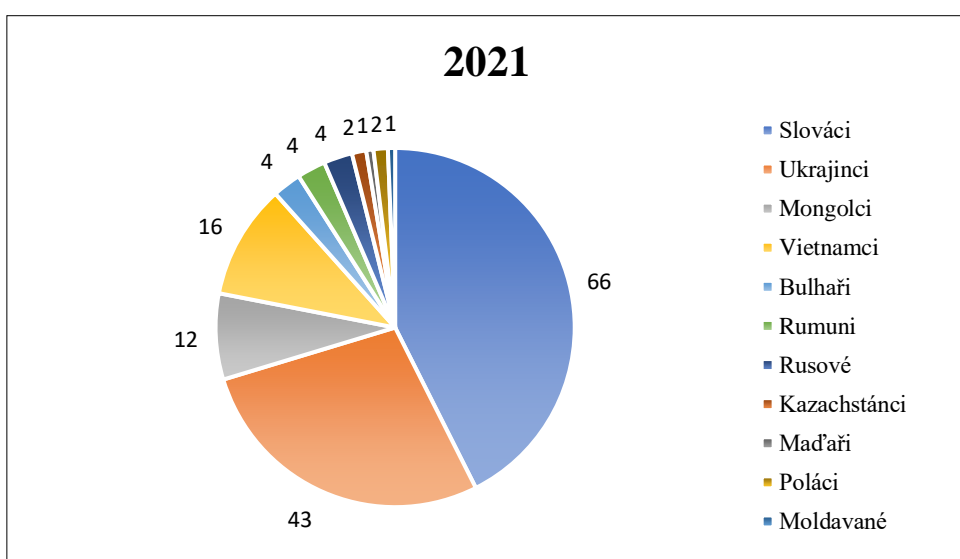
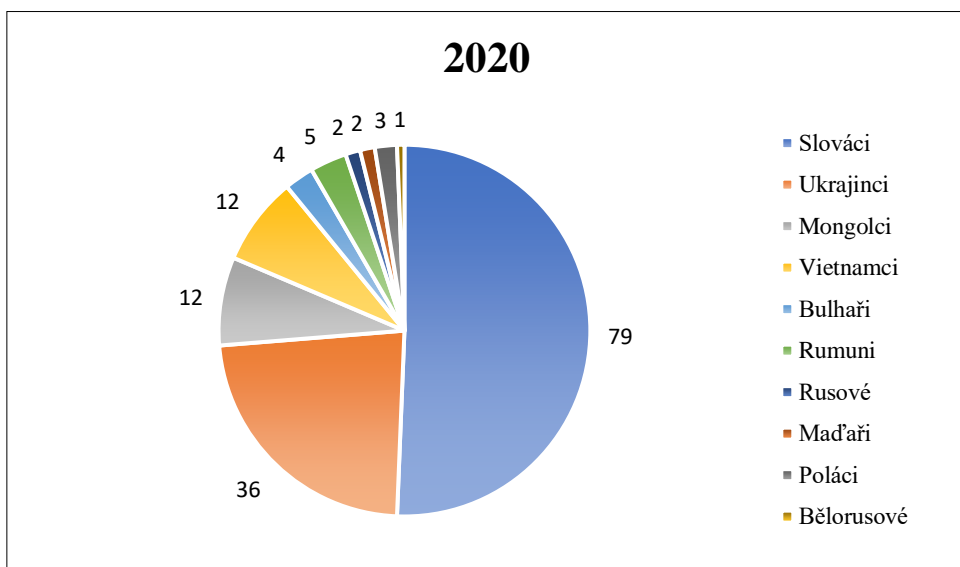
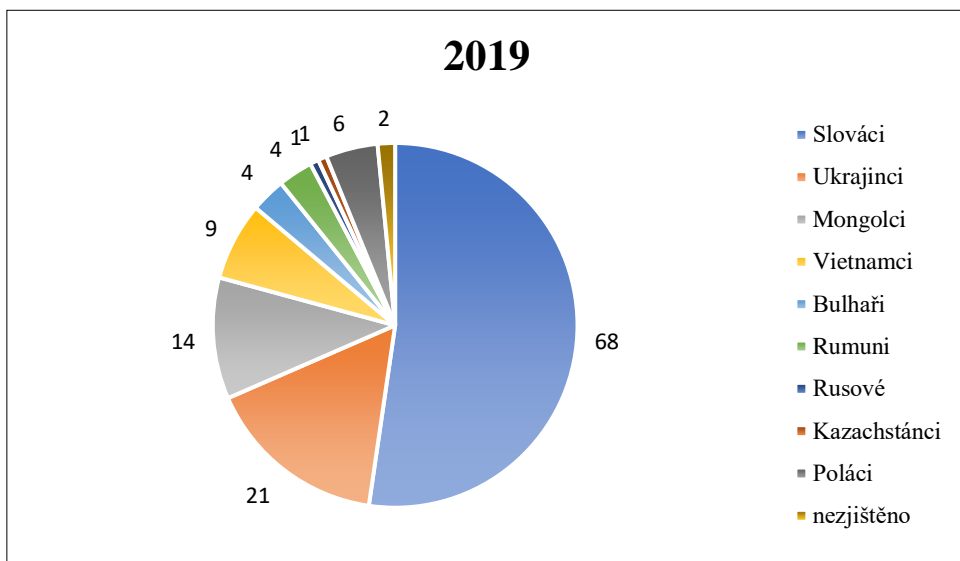
Zdroj: vlastní zpracování, Masák Stanislav, vedoucí oddělení trhu práce ÚP Mladá Boleslav

Příloha č. 18

Přehledy počtu cizinců (žáků) na vytipované škole v jednotlivých letech

rok	Celkem cizinců v ZŠ
2017	89
2018	115
2019	130
2020	156
2021	155

Zdroj: vlastní zpracování, interní údaje vytipované ZŠ

Příloha č. 19

Ilustrační přepis rozhovoru

Informant č. 1

T: Dobrý den, mohly bychom se prosím věnovat otázkám, které jsem si pro Vás připravila?

I1: *„Určitě, snad budu vědět, jak odpovědět.“*

T: Dobře, děkuji. První otázka tedy je: Co nebo koho si představíte pod pojmem „sociální pracovník“?

I1: *„Pomoc sociálně znevýhodněným, poradenská činnost, orientace v sociálním zabezpečení. Určitě by to měla být vstřícná osoba, člověk, co to má jako poslání ne povolání.“*

T: Jakými oblastmi by se mohl sociální pracovník zabývat? Myslím všeobecně. Co by mohl řešit?

I1: *„Začlenění do společnosti, volnočasové aktivity, poradenská činnost, zprostředkování kontaktu.“*

T: Vnímáte potřebu sociálního pracovníka na škole?

I1: *„Myslím si, že by to bylo přínosné, právě pro nasměrování rodiny k příslušným sociálním orgánům. V současné době není na škole nikdo, kdo by rodině poradil, na co mají třeba ještě nárok. Myslím různé sociální dávky.“*

T: V jaké podobě by byla přítomnost sociálního pracovníka na škole podle Vašeho názoru ideální? Konsiliárně, nebo stabilně každý den ve škole? Jakým oblastem by se podle Vašeho názoru měl sociální pracovník ve škole věnovat?

I1: *„Dvakrát do týdne třeba? Čím by se měl zabývat? Začleněním do kolektivu, prospěchem, chováním. Pokud se prospěch dítěte výrazně zhorší, může to značit*

problém v rodině. To stejné s problematickým chováním. Tehdy může sociální pracovník zasáhnout a začít toto řešit. “

T: Jste v současné době v kontaktu s OSPODem či jinou institucí v souvislosti s Vašimi žáky?

I1: *„Ano, s OSPODem“*

T: Mohla bych se zeptat, v jaké souvislosti jste v kontaktu s OSPODem?

I1: *„Řešila jsem holčičku v pěstounské péči u babičky. Holčička byla z rodiny drogově závislých rodičů, psala jsem posudek na OSPOD ohledně holčičky.“*

T: Jaké je Vaše dosažené vzdělání, prosím o informaci, zda se jedná o vzdělání pedagogického nebo jiného směru a délka Vaší praxe ve školství?

I1: *„Vysokoškolské magisterské, pedagogického směru. Praxe ve školství 7 let.“*